ETHNOGRAPHISCHE ATLAS,

BEVATTENDE AFBEELDINGEN VAN

VOORWERPEN UIT HET LEVEN EN DE HUISHOUDING

DER

MAKASSAREN,

GETEEKEND DOOR

C. A. SCHRÖDER Jr. EN NAP EILERS;

HOOFDZAKELIJK DIENENDE TOT

OPHELDERING VAN HET MAKASSAARSCH WOORDENBOEK

VAN

Dr. B. F. MATTHES.

UITGEGEVEN VOOR REKENING VAN

HET NEDERLANDSCH GOUVERNEMENT.

TE BEKOMEN
TE 's GRAVENHAGE, BIJ MARTINUS NIJHOFF.

GELITHOGRAPHIËERD DOOR T. BRÜGGEMANN.
MET DEN TEKST GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.

1885.

ETHNOGRAPHISCHE ATLAS,

BEVATTENDE AFBEELDINGEN VAN

VOORWERPEN UIT HET LEVEN EN DE HUISHOUDING

DER

MAKASSAREN,

GETEEKEND DOOR

C. A. SCHRÖDER JR. EN NAP EILERS;

HOOFDZAKELIJK DIENENDE TOT

OPHELDERING VAN HET MAKASSAARSCH WOORDENBOEK

VAN

DR. B. F. MATTHES.

UITGEGEVEN VOOR REKENING VAN

HET NEDERLANDSCH GOUVERNEMENT.

TE BEKOMEN
TE 'S GRAVENHAGE, BIJ MARTINUS NIJHOFF.

GELITHOGRAPHIËERD DOOR T. BRÜGGEMANN.
MET EEN TEKST GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.

1885.

BEKNOPTE VERKLARING DER PLATEN. (*)

PLAAT I.

Een' vorstelijke woning, met ingang of voorgebouw, en slavenhuis.

PLAAT II.

Voorgevels van het vorstelijk huis, het slavenverblijf en het voorgebouwtje.

PLAAT III.

Hoofdconstructie van het vorstelijk huis.
a. Doorsnede over de breedte.
b. Verbinding der stijlen en leggers met den bamboezen vloer.

PLAAT IV.

Voornaamste détails van een huis:
a. Gewoon lichtraam.
b. Constructie der rieten bedekking.
c. Verbinding der nok in de hoofdstijlen.
d. Constructie eener rieten deur.
e, *f* en *g*. Ramen waarop het riet wordt verbonden.
h. Constructie eener rietlaag.

PLAAT V.

Fig. 1. Toestel, dienende tot het verbrijzelen van de katoen-pitten.
Fig. 2. Soort van boog, die door middel van een haakje in een' mand met katoen aangehaald en dan weder losgelaten wordt, ten einde met kracht tegen die katoen aan te slaan, en haar uit elkander te doen stuiven, waardoor zij meer en meer gezuiverd wordt.
Fig. 3. De bij fig. 2 vermelde mand.
" 4. Twee werktuigen van rotting, gebezigd om de katoen in malkander te kloppen.
Fig. 5. Haspel, waarmede het gesponnen garen van het spinnewiel afgewonden wordt.
Fig. 6. Een spinnewiel.
" 7. Garenwinder.
" 8. Garenwinder van een' andere constructie.

PLAAT VI.

Fig. 1. Een ploeg.
" 2. Een juk voor buffels of andere trekbeesten.
" 3. Een' egge.
" 4. Een' rol, dienende tot effening van den grond.
" 5. Soort van handschoffel.
" 6. Soort van schop.
" 7*a*. Een juk dat men over den eenen schouder draagt, om zoowel van voren als van achteren allerlei lasten aan te hangen.
Fig. 7*b*. Insgelijks een juk, doch uitsluitend gebezigd voor het huiswaarts dragen van padie of rijstgewas.
Fig. 8. Werktuig, gebezigd tot het omhakken van den grond.
Fig. 9*a*. Een langwerpig rijstblok, met één groote en twee kleine openingen.
Fig. 9*b*. Een rijststamper.
" 10. Een klein rijstblok met één opening.
" 11*a*. Soort van werktuig, waarmede de weefster de kleuren voor de sarong, of welk ander kleedingstuk zij ook weven moge, rangschikt.
Fig. 11*b*. Machine, gebezigd tot het opzetten, of opspannen der draden bij het weven.
Fig. 12. Een weefgetouw.
" 13. Soort van rekje, dienende om de schietspoel onder het weven langs te laten glijden, en alzoo het gedurig vallen daarvan te voorkomen.
Fig. 14. Aarden pot, om stijfsel in te doen, tot het stijfhouden der draden.
Fig. 15. (NB. Ter linkerzijde van Fig. 9!) Een mesje om padie te snijden of te oogsten.
Fig. 16. Een bamboezen haak, dienende om vruchten af te stooten.
Fig. 17. Een korfje met bamboezen steel, dienende tot het plukken van fijne vruchten.

PLAAT VI, lett. *a*.

Fig. 1. Een lang weefgetouw.
" 1, *l. k*. Soort van raam, dat de weefster vlak vóór zich heeft, en waar zij het afgeweven goed omwindt.
Fig. 1, *l. n*. Aarden pot, om stijfsel in te doen, tot het stijfhouden der draden.
Fig. 1, *l. o*. Soort van rekje, dienende om de schietspoel onder het weven langs te laten glijden, en alzoo het gedurig vallen daarvan te voorkomen.
Fig. 1, *l. p*. Bamboes met water, waarin de weefster het bamboesje, waar zij het garen omgewonden heeft, van tijd tot tijd nat maakt.
Fig. 1, *l. q*. Bamboezen koker, waarin de weefster de bamboesjes met garen bewaart.
Fig. 1, *l. r*. Schuier of borstel van klapperbolster.
" 1, *l. s*. Schuier of borstel van saguweerhaar.
" 2. Lang weefgetouw, waarbij de toestel aan de zoldering hangt, en men het werk staande of loopende verricht.
Fig. 3. Een' staande stellage, waar de kluwens met garen ingeschoven of gestoken worden, met eene machine, gebezigd tot het opzetten of opspannen der draden.
Fig. 4. Soort van houten (of bamboezen) machine, om het garen bij het breien van een net omheen te winden.
Fig. 5. Soort van machinetje van bamboes (of hoorn), waar men, bij het breien van een net, het garen omheen windt, ten einde de grootte van de mazen aan te geven.
Fig. 6. Soort van klos van bamboes (of hoorn), waar men garen of touw omwindt, tot het vervaardigen van krisband of net.
Fig. 7 en 8. Soort van schop, geheel van ijzer.
" 9. IJzeren koevoet.
" 10. Soort van houten schop.
" 11. IJzeren schop met houten steel.

PLAAT VII.

Fig. 1. Scheede van een kris, of dergelijk wapen.
" 2. Kris.
" 3. Insgelijks een kris, doch eenigszins anders dan Fig. 2.
Fig. 4. Kris met drie bochten.
" 5. Kris met vijf bochten.
" 6. Kris insgelijks met vijf bochten, doch eenigszins anders.
a. In de scheede.
b. Uit de scheede genomen.
Fig. 7. Kris met zeven bochten.
" 8. Kris insgelijks met zeven bochten, doch voorzien van diepe voren dicht bij het heft.
Fig. 9. Kris met negen bochten.
" 10. Kris insgelijks met negen bochten, doch bijzonder mooi, en voorzien van een antiek heft.
a. In de scheede.
b. Uit de scheede genomen.
Fig. 11. Kris met elf bochten.
" 12. Kris met dertien bochten.
" 13. Kris met vijftien bochten.
" 14*a*. Soort van sabel.
" 14*b*. De daarbij behoorende scheede.
" 15*a*. Insgelijks een' soort van sabel.
" 15*b*. De daarbij behoorende scheede.
" 16*a*. Soort van wapen, veel in gebruik onder de Dayaksche koppesnellers.
Fig. 16*b*. De daarbij behoorende scheede.
" 16*c*. Een op zijde van dit wapen insgelijks in de scheede gestoken mesje.
Fig. 17*a*. Een kling van de Soloqsche roovers.
" 17*b*. De daarbij behoorende scheede.
" 18*a*. Soort van priesterdolk.
" 18*b*. De daarbij behoorende scheede.
" 19*a*. Dezelfde soort van wapen als Fig. 18*a*., doch met een gelukkig teeken op het lemmet, bestaande in niets anders dan eenige kringetjes.
Fig. 19*b*. De daarbij behoorende scheede.
" 20. Soort van hakmes.
" 21. Een langwerpig schild.
" 22. Een rond schild.
" 23. Een geschubd koperen krijgsharnas.
" 24. Een dievenknodsje.
" 25. Een maliënkolder.
" 26. Een patroontasch.

PLAAT VIII.

Fig. 1*a*. Een Dayaksch blaasroer, op zij gezien.
" 1*b*. Een Dayaksch blaasroer, op zijn plat gezien, met twee koperen spijkers in het lemmet geslagen, ten teeken, dat daarmede reeds twee menschen gedood zijn.
Fig. 1*c*. De bij het blaasroer behoorende pijlkoker.
" 1*d*. Een bij het blaasroer behoorend pijltje, met een los daarin gestoken zwaar vergiftigd weerhaakje, dat in het vleesch blijft zitten, als men het pijltje er uit trekt.
Fig. 2. Eene lans met paardenhaar, of ook wel bokkenhaar er aan. NB. letter *d* geeft te kennen: "de scheede."
Fig. 3. Lans met striktouw (lett. *d*) voor de jacht op herten en andere beesten, alsmede met paardenhoofdstel (lett. *e*) en toom (lett. *f*), gelijk ook een zadel of rijkussen (lett. *g*), en eene karwats (lett. *h*).
Fig. 4. Lans met ijzeren punt en paarden- of bokkenhaar.
Fig. 5. Lans, met paarden- of bokkenhaar en Soembawasch beslag, alsmede een surtout voor het haar.
Fig. 6. Lans, met koperen punt, en ten deele bokkenten deele paardenhaar.
Fig. 7. Lans, met koperen punt, voorzien van hanenveeren.
Fig. 8. Soort van staatsiepiek, met een lemmet in den vorm van een vork.
Fig. 9. Soort van staatsiepiek, met een foedraal van rood laken voor het lemmet.
Fig. 10. Soort van lans met weerhaak.
" 11. Insgelijks eene soort van lans.
" 12. Insgelijks eene soort van lans, tevens gebezigd bij wijze van staf, of stok.
Fig. 13. Eene slangvormige lans.
" 14. Dezelfde soort van lans als Fig. 4, 6 en 7, doch zonder haar, of veeren.
Fig. 15. Piek, geheel van bamboes.
" 16. Soort van lans, meestal geheel van pinang-hout.
" 17. Soort van trom, met stokjes (lett. *e*).
" 18. Een mondtrompetje.
" 19. Soort van tamboerijn.
" 20. Soort van clarinet.
" 21. Een padiehalm, aan het eene uiteinde omwonden met een groot blad.
Fig. 22. Eene fluit.
" 23*a*. Soort van koperen bekken.
" 23*b*. Een stokje om mee op het koperen bekken te slaan.
Fig. 24*a*. Eene soort van viool.
" 24*b*. Een strijkstok behoorende bij de viool.
" 25. Een' bamboezen machine, om misdadigers te binden.
Fig. 26. Eenige kleine stukjes dunne rotting, die aan beide uiteinden door middel van een touwtje aan elkander geregen zijn, doch zoo, dat zij aan de eene zijde verschoven, aan de andere niet verschoven kunnen worden. Hiervan maakt men gebruik om de vingers van kinderen, of ook wel van volwassen' slavinnen terdege te knijpen, en ze dus te straffen, of tot bekentenis van eenig misdrijf te brengen.
Fig. 27. Korf, om over een' kemphaan te zetten.
" 28. Korf, om den haan in te dragen, als men naar het hanengevecht gaat.
Fig. 29. Kunst-hanesporen.
" 30. Soort van gaffeltje, waarin de bij het gevecht overwonnen haan met zijn' kop gestoken wordt. Zoo de overwinnende haan weigert naar dien kop te pikken, wordt de zaak als pari beschouwd.

PLAAT IX.

Fig. 1, 2, 3, 4, 5 en 6. Instrumenten tot verdrijving der booze geesten.
Fig. 7. Een' soort van toorts, bij plechtige gelegenheden aangestoken en vooruitgedragen.
Fig. 8. Insgelijks eene soort van toorts, die bij feesten wordt aangestoken.
Fig. 9. Soort van waaiers, bij feesten den dienst doende van lichtschermen.
Fig. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 en 19. Insgelijks instrumenten tot verdrijving der booze geesten.
Fig. 20. Soort van schelp. NB. Over het bijgeloovig gebruik, dat hiervan gemaakt wordt, zie men vooral de uitvoeriger' Verklaring aan het eind van het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 21. Soort van insekt, het zoogenaamde zeepaardje. NB. Over het bijgeloovig gebruik, dat men ook van dit voorwerp pleegt te maken, zie men insgelijks de uitvoeriger' Verklaring.
Fig. 22. Kop van den zoogenaamden jaarvogel, dikwerf in de winkels of kraampjes opgehangen, ten einde de klanten te trekken. Men vergel. de uitvoeriger' Verklaring bij het Woordenboek.
Fig. 23. Een aarden wierookvaatje.
" 24. Een van lontar-blad gevlochten deksel, om boven het wierookvaatje (Fig. 23) te houden, en dan bij voorbeeld over een kind uit te kloppen.
Fig. 25. Insgelijks een middel tot verdrijving van booze geesten.
Fig. 26. Eene paarlemoerschelp, gebezigd tot het mengen van de onderscheidene spijzen voor een kind dat voor het eerst zal eten.
Fig. 27. Eene medicijndoos.
" 28. Kleine van lontar-blad gevlochten' doosjes, behoorende in de medicijndoos. (Fig. 27.)
Fig. 29. Insgelijks een soort van kleine van lontar-blad gevlochten' doosjes, behoorende in de medicijndoos. (Fig. 27.)
Fig. 30. Soort van schelp, waarop men de geneesmiddelen doet, voor het zetten van medicinale stippen.
Fig. 31. Een groote aarden rookpot.
" 32. Eene soort van mandje, gevuld met ongekookte rijst, en daarin een' inlandsche kaars gestoken.

PLAAT X.

Fig. 1. Soort van pot voor drinkwater.
" 2. Koperen bak, te plaatsen onder den pot. (Fig. 1.)
" 3. Groote soort van pot voor drinkwater.
" 4. Kleine soort van pot voor drinkwater.
" 5. Soort van steenen pot.
" 6. Een pot voor drinkwater, gemaakt van de schaal eener kokos-noot.
Fig. 7. Een aarden koffiepotje.
" 8. Een stuk schaal van kokosnoot, gebezigd om uit te drinken.
Fig. 9. Eene aarden waterkruik, gewoonlijk *gendie* genoemd.
Fig. 10. Een koperen ketel.

(*) Zoo men de hier beschreven' voorwerpen meer van nabij wenscht te leeren kennen, neme men het Makassaarsch Woordenboek zelf, vooral de meer uitvoerige verklaring aan het einde van dat werk, ter hand. — B. F. M.

Fig. 11. Eene soort van ketel, bestaande in de schaal van een' kokosnoot, met een' bamboezen tuit en hengsel.
Fig. 12. Een drinkglas met deksel.
" 13. Een waterschepper, alsmede een stuk bamboes met een neteldoeksch zakje er aan, om het drinkwater te filtreeren.
Fig. 14ª. Een koperen toestel, om de ingrediënten voor een betel-pruimpje op te presenteeren.
Fig. 14ᵇ. Een koperen bakje voor de pinañgnoot, te plaatsen op den toestel (Fig. 14ª).
Fig. 14ᶜ. Een koperen bakje voor de gambir, insgelijks te plaatsen op den toestel (Fig. 14ª).
Fig. 14ᵈ. Een koperen busje voor het betelblad, insgelijks te plaatsen op den toestel (Fig. 14ª).
Fig. 14ᵉ. Een koperen bakje voor de kalk, insgelijks te plaatsen op den toestel (Fig. 14ª).
Fig. 15. Een met een sierlijk deksel overdekt koperen blaadje, waarop men de ingrediënten voor een betel-pruimpje aan gasten uit den geringen stand voorzet.
Fig. 16. Soort van mannen-beteldoos.
" 17. Soort van vrouwen-beteldoos.
" 18. Soort van beteldoos met schuiflade.
" 19. Toestel, gebezigd bij het onder malkander stampen van de ingrediënten voor een betelpruimpje.
a. Koker waarin gestampt wordt.
b. Houtje met een' knop aan het eene uiteinde, dat tot dien knop toe door de opening van den koker (lett. *a*) naar buiten gestoken wordt, ten einde het pruimpje, wanneer het gereed is, naar boven te duwen.
c. Stampertje.
Fig. 20. Pinang-schaar.
Fig. 21ª. Groot koperen kwispeldoor, gebezigd bij het betel-kauwen.
Fig. 21ᵇ. Klein aarden kwispeldoor.
" 22. Bamboezen blaker met een' inlandsche kaars er in.
Fig. 23ª. Aarden blaker, om het lampje (lett. *b*) op te zetten.
Fig. 23ᵇ. Aarden lampje, bestaande in een bakje met olie en een pitje er in.
Fig. 24. Opiumpijp.
a. Het roer.
b. De kop.
c. IJzertje, om den kop mee schoon te maken.
d. Stiftje, om de opium in den kop (lett. *b*) te doen.
e. Een biroc-blad, waarmede de zuivere opium vermengd wordt.
Fig. 25. Een groot koperen schenkblad.
" 26. Soort van houten schenk- of presenteerblad.
" 27. Soort van platte koperen presenteerschaal.
" 28. Soort van metalen presenteerblad.
" 29. Een koperen blad, om den kleinen pot voor drinkwater (Fig. 4) op te zetten.
Fig. 30. Koperen kom.
" 31. Een achtkant Chineesch houten presenteerblaadje.
Fig. 32. Een rond Chineesch houten blaadje.
" 33. Een vierkant Chineesch houten blaadje.
" 34. Een stuk bamboes, dat men in den saguweerboom hangt, om het sap in te laten druppelen, nadat men eene insnijding in den boom gedaan heeft.
Fig. 35. Een stuk bamboes, gebezigd bij wijze van glas, om saguweer uit te drinken.
Fig. 36. Soort van vrucht, wier schaal gebezigd wordt als flesch, om saguweer in te bewaren.
Fig. 37. Een potje voor toovermiddelen, ten einde het hart van een meisje aan zich te verbinden.
Fig. 38. Potje voor *bádaq* en ook voor haarolie.
" 39. Soort van mandje, gebezigd om pot of pan in te zetten, wanneer die van het vuur wordt afgenomen.
Fig. 40. Soort van mandje, tot hetzelfde doel gebruikt als Fig. 39.
Fig. 41. Soort van mandje met handvatsel, dienende om borden of dergelijke in te dragen.
Fig. 42. Een' borden-mand.
Fig. 43. Een plat mandje met een touwwerk van boven, dat, als een net geknoopt, de daarop geplaatste mand (Plaat XV Fig. 33) voor afvallen bewaart, en tevens dient, om die bij het dragen gemakkelijk vast te houden.
Fig. 44. Soort van zeef.
" 45. Insgelijks een zeef.
" 46. Nog eens een zeef.
" 47. Bezem van de stengels of stelen van de bladen der kokos- en saguweerboomen.
Fig. 48. Bezem van saguweerhaar.
" 49. Bezem van padie-stroo.
" 50. Stokje om de vliegen mee weg te jagen.
" 51. Toestel, door welks opening men de pandang-bladen steekt, ten einde die gemakkelijk te kunnen fijn snijden.

PLAAT XI.

Fig. 1, lett. *a*, *b*, en *d*. Soorten van gevlochten doos of koker, waarin men een berookt doekje bewaart, dat na het eten gepresenteerd wordt, opdat men zich daarmede, tot wegneming van visch-lucht, vingers en mond afwrijve.
Fig. 1, lett. *c*. Hetzelfde als Fig. 1, lett. *a*, *b*, en *d*, doch van blik.
Fig. 2. Een van lontar-blad gevlochten presenteerblaadje met een' koker (Fig. 1) er op.
Fig. 3. Een gevlochten presenteerblaadje met een' schotel van rotting (Fig. 4) er op.
Fig. 4. Een platte ronde van rotting vervaardigde schotel, om visch en dergelijke op te drogen; ook dikwijls gebezigd als schotel voor het eten.
Fig. 5. Een van de stelen of stengels der bladen van kokos- of saguweerboomen vervaardigde schotel.
Fig. 6. Een van lontar-blad gevlochten rijstbord.
" 7. Aarden pot om in te koken.
" 8. Soort van aarden deksel voor den pot Fig. 7.
" 9. Soort van aarden deksel voor denzelfden pot Fig. 7.
Fig. 10. Een van lontar-blad gevlochten deksel voor denzelfden pot Fig. 7.
Fig. 11. Een gevlochten en met gekleurde stof bekleed deksel, met een' koperen schaal er onder.
NB. Ten huize van voorname inlanders krijgt ieder bij het eten zulk een' schaal voor zich, waarop dan de rijst en de toespijzen in verschillende schoteltjes zich bevinden.
Fig. 12. Een Banjdjarmassingsch deksel, van gekleurde boombladen, gebezigd tot hetzelfde doel als bij Fig. 11 is aangegeven.
Fig. 13. Een Mandarsch deksel, insgelijks van gekleurde boombladen, en tot hetzelfde doel als Fig. 11 en 12 gebezigd.
Fig. 14. Ronde houten bak, waarin men de sambal-potjes, of potjes voor onderscheidene soorten van toespijs bij de rijst, zet, één in het midden en zes langs den rand. Vergel. Fig. 15.
Fig. 15. Een porseleinen sambal-potje. Vergel. Fig. 14.
" 16. Een Chineesche sambal-bak met één schoteltje in het midden en acht langs den rand. Vergel. het aangeteekende bij Fig. 14.
Fig. 17. Koperen handewasch-kommetje.
NB. Bij voorname inlanders etende, heeft ieder zulk een kommetje naast zich.
Fig. 18. Aarden handewasch-kommetje. Vergel. het aanget. bij Fig. 17.
Fig. 19. Houten rijstlepel, voor keukengebruik.
" 20. Porseleinen lepeltje, om aan tafel mee op te scheppen. NB. Niet gebezigd om mee te eten. Daartoe bedient men zich eenvoudig van zijne vingers.
Fig. 21. Lepeltje van kokosschaal, gebezigd als dat van Fig. 20.
Fig. 22. Houten groentelepel, voor keukengebruik.
" 23. Porseleinen schoteltje, gebezigd als zoutvaatje.
Fig. 24. Eene rasp, bestaande in ijzeren pennetjes op een plat stuk hout.
Fig. 25. Een langwerpig blok hout, met een ijzer aan de eene zijde, dat als 't ware in eene rijspoor uitloopt, en gebruikt wordt tot uitholling der kokosnoot.
Fig. 26. IJzeren rasp voor kokosnoten.
" 27. Een stuk schaal van de vrucht genaamd laoe, dienende tot bord.
Fig. 28. Aarden vorm tot het maken van eene soort van gebak.
Fig. 29. Bamboezen raampje, gebezigd tot het maken van eene soort van lekkernij.
Fig. 30. Bamboezen rooster.
" 31. IJzeren braadpan met twee ooren.
" 32. IJzeren braadpan met één oor.
" 33. Aarden braadpan.
" 34. Soort van kombuisje van gebakken aardewerk.
" 35. Een van lontar-blad gevlochten peperhuis, waar de rijst bij het koken in gedaan wordt.
Fig. 36. Soort van bamboezen zeef voor het afgieten van de rijst.
Fig. 37. Eene bamboezen wan.
" 38. Een trechter. NB. gemaakt van de schaal eener kokosnoot, waarin men een stuk bamboes steekt.
Fig. 39. Twee langwerpige bamboesjes, gebezigd bij het bakken of braden.
Fig. 40. Een stuk bamboes, dienende om water in te halen.
Fig. 41. Een stuk bamboes, waarmede men het vuur aanblaast.
Fig. 42. Los bamboezen dek voor vaartuigen.
" 43. Soort van mat op de vaartuigen.
" 44. Een' van gespleten bamboes gevlochten' mat voor het tusschendeks op de tot transport van beesten gebezigde vaartuigen.

PLAAT XII.

Fig. 1. Een bamboezen blaasbalg voor de smederij. NB. Deze blaasbalg bestaat enkel in een rechtopstaand dik stuk bamboes, waarin van onderen een dun stukje bamboes gestoken wordt. De lange van onderen met het een of ander omwoelde stok wordt eenvoudig op en neer gehaald, ten einde wind te veroorzaken, die dan door dat dunne pijpje een' uitweg zoekt, en alzoo het vuur aanblaast.
Fig. 2. Een smidshamer.
" 3. Een koubeitel.
" 4. Een aanbeeld. NB. het bovenstuk van ijzer.
" 5. IJzeren nijptang.
" 6. IJzeren vijl.
" 7. Soort van ijzeren messen, door den kopersmid gebezigd bij het polijsten.
Fig. 8. IJzeren haak of lepel om iets mee op te nemen.
" 9. IJzeren beitel.
" 10. Een rooster, waarvan de kopersmeden zich bedienen.
Fig. 11. Chineesche boor.
" 12. Makassaarsche boor.
" 13. Lange boor, waarvan men zich bedient tot het uithollen van krisscheeden. NB. Deze boor in beweging gebracht door middel van het touw aan een' stok, gewonden om den draaiklos die zich bovenaan bevindt. Zij is geheel van ijzer, behalve den houten draaiklos.
Fig. 14. Soort van boor. NB. Wordt ingeklopt, en dan omgedraaid.
Fig. 15. Houten hamer, dienende om de boor van Fig. 14 in te kloppen.
Fig. 16. Insgelijks een houten hamer.
" 17. IJzeren hamer met houten steel.
" 18. Een houten blokje met een ijzeren, of koperen pennetje er in, gebezigd door de timmerlieden.
Fig. 19. Een bamboesje met roggevel er om, gebezigd tot vijlen.
Fig. 20. Eene bijl.
" 21. Houten toestel tot het vijlen van krissen, hakmessen en dergelijke meer, die in de daarop aangebrachte gleuven gelegd, en vervolgens met ijzeren werktuigen bearbeid worden.
Fig. 22. Touwslagersmachine.
NB. Zij bestaat uit: een uitgehold stuk bamboes, dat de touwslager in de hand houdt; een dun stuk hout, dat als een' spil door het bamboes wordt heengestoken; en een hout, dat aan het midden van die spil bevestigd, van een' haak voorzien is, waarmede men het saguweerhaar, of waar men ook touw van maken wille, vastbaakt, en vervolgens rond- en in malkander draait.
Fig. 23. Soort van mes, waarvan alleen het uiteinde scherp is.
Fig. 24. Twee dicht bij elkander geplaatste messen, waarmee men een' rotting afschrapt, door die er tusschen door te trekken.
Fig. 25. Mesje voor de circumcisio.
" 26. Een bamboezen nijptangetje. Men vergelijke de uitvoeriger' beschrijving achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 27. Een bamboesje om in te steken. Men vergelijke insgelijks de uitvoeriger' beschrijving achter het Woordenboek.
Fig. 28. Een stuk ruwen steen, waarmede men bij het tanden-schuren heele stukken afbreekt.
Fig. 29. (NB. Vlak onder Fig. 16! Verkeerdelijk Fig. 30 genoemd!) Een stuk zachter steen, waarmede men bij het tanden-schuren de afgebroken' tanden weder polijst of glad maakt.
Fig. 30. Een stuk zacht hout, waarop men bij het tanden-schuren bijt.
Fig. 31. Aarden toestel tot het berooken der bado-olie, en alzoo het vervaardigen der bekende Makassar-olie.
a. Aarden deksel, geplaatst op den pot, om te voorkomen, dat de damp van de reukwerken vervliegt, en dus te maken dat die in de olie trekt.
b. Aarden bakje, om de reukwerken op te leggen, geplaatst in den pot met bado-olie (lett. *d*).
c. Aarden toestelletje, waar men het bakje (lett. *b*) op zet.
d. Aarden pot, of bak, waarin men de te berooken olie doet.
e. Soort van bamboezen nijptang, om het aarden toestelletje (lett. *c*) mee aan te vatten.
Fig. 32. Draaibank tot bewerking van houten voorwerpen. Men vergelijke de uitvoeriger' Verklaring achter het Woordenboek.
Fig. 33. Draaibank voor het polijsten en uitvijlen van metalen kommen, schalen, enz.
Fig. 34. Toestel om te slijpen.
Vergelijk de uitvoeriger' Verklaring achter het Woordenboek.
Fig. 35. Aarden kroesje tot het smelten van goud.
" 36. Bamboezen pennen voor het vlechten.
" 37. Roer met de roerbanken, behoorende bij één van de groote vaartuigen (Plaat XVI).
Fig. 38. Een' dubbele roerbank, behoorende bij een vaartuig als Plaat XVII, Fig. 4.
Fig. 39. Achterste gedeelte van het vaartuigje Fig. 4 op Plaat XVII. Men vergelijke de uitvoeriger' Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 40. Gedeelte van de groote vaartuigen op Plaat XVI tusschen de plecht en het overige van het schip. Vergelijk de Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 41. De buikstukken of vloerhouten, de oplangers en de dekbalken van een vaartuig. Vergelijk de Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 42. Soort van rek, waarover men op de visschers-vaartuigen, tot beschutting tegen de Zon, de mat legt, zooals op Plaat XVII, Fig. 4, te zien is. Vergelijk Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.

PLAAT XIII.

Fig. 1. Een treknet. Vergel. Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 2. Soort van vischnet dat uitgespannen en dan toegehaald wordt. Vergel. Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 3. Een schepnet.
" 4. Een werpnet. Vergelijk de Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 5. Soort van bamboezen vischfuik. Vergelijk Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 6. Bamboezen korfje, om bij laag water op de visschen te zetten, en ze zoo te vangen.
Fig. 7. Vischhengel.
" 8. Bal van gevlochten rotting.
" 9. Chineesch dobbelspel. Vergelijk vooral het Makassaarsch Woordenboek op: *tôngkó*.
a. een gesloten koperen busje met een' vierkanten dobbelsteen er in.
b. het busje geopend, en alzoo de steen zichtbaar.
c. de dobbelsteen er uitgenomen.
Fig. 10. Het blok of bord voor een' soort van spel, waarvan men een' uitvoerige beschrijving vinden kan in de Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 11. Klein rateltje, dat de Chineesche klontong, of rondventer van koopwaren, gewoonlijk in de hand houdt, om zijne komst aan te kondigen.
Fig. 12. Bord voor een Boegineesch spel, beschreven, voor zoover het gebruik onder de Makassaren betreft, in de Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.
Fig. 13. Een vlieger.
" 14. Een spel, gespeeld met stukjes van de schaal eener kokosnoot, die door middel van stokjes voortgestuwd worden.
Fig. 15. Een toestel voor de vrachtdieren, om de goederen van beide kanten aan te hangen.
Fig. 16. Zoutpannen met toebehooren.
a. Walletjes die de zoutpannen insluiten.
b. Een dam.
c. Waterleiding om het water uit zee naar de zoutpannen te leiden.
d. Sluis van een' zoutpan.
e. Soort van bak, die door middel van een' stok op en neer gelaten wordt; en soms dient, om het zoutwater uit de leiding in de pannen te brengen.
NB. Meestal bedient men zich van de emmers onder lett. *f*. voorgesteld.
f. Soort van emmers, gewoonlijk gebezigd om het zoutwater uit de leiding in de pannen te brengen.
g. Een klopper of werktuig, om de bedding van een' zoutpan mee vast te kloppen.
h. Datgene waarop men staat bij het waterpas-kloppen van de bedding der zoutpannen.
i. Stamper of werktuig tot het waterpas-stampen van de bedding der zoutpannen.
k. Lange haak of hark, om het zout in de zoutpannen mee bij elkander te schrapen.
l. Korte haak of hark, tot hetzelfde doel gebezigd als de lange (lett. *k*).
m. Schepper, om het zout mee uit de pannen in manden te scheppen, ten einde het weg te dragen.
Fig. 17. Eene lijkkoets. NB. De hemel van wit doek is er afgelaten, om het geheel beter te kunnen zien.
Fig. 18. De wijduitéén gevlochten toestel, waaronder het lijk zich bevindt, genomen van de lijkkoets, waarop hij met een wit, of ook wel met een gekleurd kleed overdekt, geplaatst wordt.

PLAAT XIII, lett. *a*.

Fig. 1. Soort van bamboezen vischfuik, dezelfde als waarvan bij Plaat XIII, Fig. 5, gesproken wordt.
Fig. 2. Soort van hooge bamboezen stellage, vanwaar men door middel van een rad, een vischnet in zee neerlaat.
Fig. 3. Soort van vischfuik van gevlochten bamboes, met een' stok er aan, waarmede zij door het water voortgetrokken wordt, ten einde aldus den visch te vangen.

Fig. 4. Soort van schepnet, bestaande in twee elkander kruisende bamboezen (lett. *b*), waar het net in het vierkant omgespannen wordt, alsmede een bamboezen handvatsel, dat die twee bamboezen in het snijpunt raakt.

Fig. 5. Insgelijks eene soort van schepnet, bestaande uit drie bamboezen in den vorm van een' driehoek te zamen verbonden, in den trant van Plaat XIII, Fig. 3.

Fig. 6. Soort van vischtuig, bestaande in een' langen houten stok en een net met een' rand van rōtan (lett. *b*). NB. De letter *c* duidt het *aas*, gewoonlijk een' kippendarm, aan, waarmee men vischt.

Fig. 7. Vischhengel met toebehooren.

" ter linkerzijde van Fig. 7. Hengeltuig met een zwaar stuk lood van onderen, om in diep water, bij voorbeeld op zee, mee te kunnen visschen.

Fig. 8. Een vischhaak, dien men uitwerpt.

" 9. Eene vischlijn met haak, die men al varende voorttrekt.

Fig. 10. Vischharpoen.

" 11. Toestel voor de tripa̍ngvisscherij.

" 12. Toestel voor het vangen van schildpad.

" 13. Knods, gebezigd om schildpad, die zich aan het zeestrand bevindt, nadat men ze het onderste boven gekeerd heeft, mee dood te slaan.

PLAAT XIV.

Fig. 1. Een hoofddoek.

" 2. Een sarong of soort van rok, zoowel door mannen als vrouwen gedragen, van boven en beneden even wijd, en tevens open, bovendien zonder banden of knoopen.

Fig. 3. Een kort broekje.

" 4. Een' lange broek.

" 5. Een broekband.

" 6. Soort van mannen-overkleed.

" 7. Soort van mannen-overkleed.

" 8. Soort van mannen-staatsiekleed.

" 9. Een borstrok.

" 10. Een hemd.

" 11. Een mannen-hofkleed. NB. Van wit gaas.

" 12. Soort van broek.

" 13. Een gordel of buikband voor mannen, vooral in den oorlog.

Fig. 14. Een soort van rok, evenals de sa̍rong̃ (Fig. 2), doch langer en van fijner stof, bovendien doorgaans met een' mooien rand, insgelijks zoowel door mannen als vrouwen gedragen.

Fig. 15. Soort van witte muts, die het gansche hoofd bedekt, alleen met uitzondering van het gezicht. NB. Door de vrouwen gedragen bij het gebed, en wel onder het bidkleed, Fig. 16.

Fig. 16. Soort van lang bidkleed van dunne witte stof, voor vrouwen. NB. Het bedekt het gansche lichaam, alleen met uitzondering van het gezicht, dat er ternauwernood uit komt kijken. Onder dit bidkleed dragen de vrouwen nog eene soort van witte muts over het hoofd (Fig. 15).

Fig. 17. Een opgevouwen lange doek, waarop men bij het bidden gedurig met het hoofd rust.

Fig. 18. Soort van tabbaard, vooral door de priesters des Vrijdags in de moskee gedragen.

Fig. 19. Een rozenkrans, zooals de priesters gewoonlijk bij zich hebben.

Fig. 20. Soort van muts voor oude menschen.

" 21. Soort van mannen-mutsje.

" 22. Soort van mannen-mutsje, van lontar-blad vervaardigd.

Fig. 23. Hetzelfde als Fig. 22, doch van een eenigszins ander model.

Fig. 24. Arabische tulband.

" 25. Een geborduurd mannen-mutsje.

" 26. Soort van wit gazen mutsje, met een mooi knopje, te dragen bij het hofkleed (Fig. 11).

Fig. 27. Een zwart mannen-mutsje.

" 28. Nog een mannen-mutsje.

" 29. Bamboezen of houten pet, zooals de drijvers van vrachtbeesten gewoonlijk dragen.

Fig. 30. Soort van mannen-hoed.

" 31. Soort van gevlochten mannen-hoed.

" 32. Soort van zonne- of regenhoed.

" 33. Staatsiemuts voor bruidegoms.

" 34. Een draagstoel.

PLAAT XV.

Fig. 1. Een paarsch vrouwenkleedje.

" 2. Een doorschijnend kleedje voor jonge nog ongehuwde vrouwen.

Fig. 3. Kostbare vrouwenbroek met een' mooien rand, bij trouwen en dergelijke plechtigheden gedragen.

Fig. 4. Soort van lang vrouwenkleedje, zoowel door jonge meisjes als door vrouwen van 16 tot 40 jaren gedragen.

Fig. 5. Gele zakdoek met een' mooi bewerkten rand.

Fig. 6. Roode zakdoek met eenige snuisterijen er aangeknoopt. NB. Door vrouwen van geboorte meestal over den eenen schouder gedragen. Vergelijk de uitvoerige Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.

Fig. 7. Buikgordel eener barende vrouw. NB. De knoop komt van voren, en daarin doet men bij gelegenheid van bevalling een' soort van citroen en een gevouwen betel-blad met de verdere ingrediënten voor een sierih-pruimpje er in.

Fig. 8. Een hoofdtooisel van verguld en gekleurd papier voor de publieke dansmeiden.

Fig. 9. Soort van armband van massief goud.

" 10. Insgelijks een soort van gouden armband.

" 11. Witte bloem van het binnenste van zekeren boom, door de Inlanders genoemd: bôd̃joló. NB. Door den bruidegom in het haar der bruid gestoken.

Fig. 12. Chineesch regen- of zonnescherm, van geolied papier.

Fig. 13. Een geldbuidel van rood laken met toebehooren, alsmede een tabaksdoosje (lett. *c*), een doosje of kokertje, waarin een geschreven talisman gedaan wordt (lett. *d*), en een hoornen haakje om het een of ander, bijvoorbeeld het striktouw voor de hertejacht, mee vast te haken (lett. *e*). Vergelijk de Verklaring achter het Makassaarsch Woordenboek.

Fig. 14, lett. *a* en *b*. Van lontar-blad gevlochten tabaksdoosjes.

Fig. 14, lett. *c*. Soort van schelp, gebezigd als tabaksdoosje.

Fig. 15. Doosje van koper of ander metaal, bestemd voor de ingrediënten van een betelpruimpje. NB. Dikwijls in den geldbuidel (Fig. 13) gedragen.

Fig. 16. Tangetje voor het uittrekken van de haartjes van den baard, terwijl de inlanders niet gewoon zijn zich te scheren.

Fig. 17ª. Soort van ring, bestaande uit vijf ringetjes, zooals die zich voordoet, wanneer de ringetjes in malkander gezet zijn.

Fig. 17ᵇ. Dezelfde ring als Fig. 17ª., maar met de ringetjes uit malkander genomen.

Fig. 18. Soort van gouden oorversiersel.

" 19. Insgelijks een' soort van oorversiersel, bestaande in een gouden staafje, dat men door de oorlel steekt.

Fig. 20. Een Chineesch kindermutsje van katoen of derg.

" 21, 22, 23 en 24. Soorten van kindermutsen.

" 25. Borstlap voor een kind.

" 26. Soort van jukje door vorstelijke kinderen om de schouders gehangen, of met een halssieraad bestaande in één stuk goud, of met een halssieraad bestaande in verscheidene kleine ronde gouden plaatjes.

Fig. 27ª. Een witte doek, waarin men een met Arabische woorden beschreven papiertje gewikkeld heeft. NB. Om den arm van een kind te binden.

Fig. 27ᵇ. Een gouden amulet in den vorm van een kinder-armbandje, te dragen onder den bij Fig. 27ª. omschreven witten doek.

Fig. 28. Plaatje van koper of ander metaal, gedragen door jonge meisjes tot bedekking van het pudendum.

Fig. 29. Een in goud nagemaakte penis, door jonge prinsjes gedragen voor het pudendum.

Fig. 30. Soort van koffer, gemaakt van de bladen van een boom, genaamd *roembiya*, en soms met schelpen belegd.

Fig. 31. Ook een soort van koffertje, vervaardigd van den bast van den roembiya-boom, van boven en aan de kanten met saguweerpennen, of ook soms met fijn-gesneden bamboesjes overdekt.

Fig. 32. Een van lontarblad gevlochten koffertje tot bewaring van papieren en kleeren.

Fig. 33. Soort van mand met verdiepingen.

" 34. Soort van mand van lontarblad.

" 35. Mand voor de betelverkoopers.

" 36. Mand voor kanâre-noten.

" 37. Mand voor de verkoopers van zekere vrucht, genaamd *lasa*.

Fig. 38. Een van bladeren gevlochten mandje.

" 39. Eene van lontarblad gevlochten' doos, in den vorm van een *doeriyang*-vrucht, gebezigd om *kanare* en allerlei andere lekkernijen in te doen.

Fig. 40. Eene pinangschaal, gevouwen en zorgvuldig dichtgemaakt, gebezigd om rijst, en ook om kleeren in te doen.

Fig. 41. Insgelijks eene pinangschaal tot hetzelfde doel als Fig. 40 gevouwen, doch minder zorgvuldig dichtgemaakt.

Fig. 42. Eene soort van doos, in het Makassaarsch onder denzelfden naam bekend als die van Fig. 39, insgelijks van lontarblad gevlochten en tot hetzelfde doel bestemd, doch van een' geheel anderen vorm.

Fig. 43. Soort van koker, tot bewaring van sagomeel.

" 44. Een rijstzak.

" 45. Een kalkmandje.

" 46. Zak of zakje van lontarbladen, waarin men jonge rijst bewaart.

Fig. 47. Zak voor duiten.

" 48. Soort van doos of kist van lontarblad.

" 49. Rottingmat.

Fig. 50. Een duitenzak, vervaardigd van de draden of vezels in het blad van den boom, genaamd: *hôewalá*.

Fig. 51. Soort van bamboezen vuurmandje, gebezigd tot het bewierooken van kleeren.

Fig. 52. Een waterschepper van pisang-blad.

" 53. Een waterschepper van pinang-schaal.

" 54. Soort van mandje, dienende als werkmandje, of ook, om het een of ander cadeau in toe te zenden.

Fig. 55. Een' Chineesche balans. Vergel. vooral de uitvoeriger' Verklaring achter het Makass. Woordenb.

Fig. 56. Een' rijstmaat, bestaande in een' klapperdop.

" 57. Een' Chineesche reken-machine.

NB. De schijven kunnen op en neer geschoven worden. De eerste rij is bestemd voor de éénheden, de tweede voor de tientallen, enz.

PLAAT XVI.

Fig. 1. Een handelsvaartuig, hebbende een' kluiver en buitenkluiver, twee razeilen, en een gaffelzeil in het midden; met een paar sloepen.

NB. Ongeveer $^1/_{140}$ van de ware grootte.

Fig. 2. Een vaartuig tot het overzetten van goederen en personen, hebbende een' kluiver, en een razeil; alsmede een' sloep met een paar watervaten er in.

NB. Ongeveer $^1/_{140}$ van de ware grootte.

Fig. 3. Een vaartuig tot transport van beesten, hebbende een' kluiver en een razeil.

NB. Ongeveer $^1/_{140}$ van de ware grootte.

Fig. 4. Een pleiziervaartuig, hebbende een' kluiver, een razeil en een bezaan.

NB. Ongeveer $^1/_{140}$ van de ware grootte.

PLAAT XVII.

Fig. 1. Een rooversvaartuig, hebbende een' kluiver en twee razeilen; met een' soort van sloep.

NB. Ongeveer $^1/_{140}$ van de ware grootte.

Fig. 2. Een visschersvaartuig met razeil.

NB. Ongeveer $^1/_{18}$ van de ware grootte.

Fig. 3. Een klein vaartuigje, door de Makassaren genoemd: *bilôlang̃*, met een zeil in den vorm van een' driehoek.

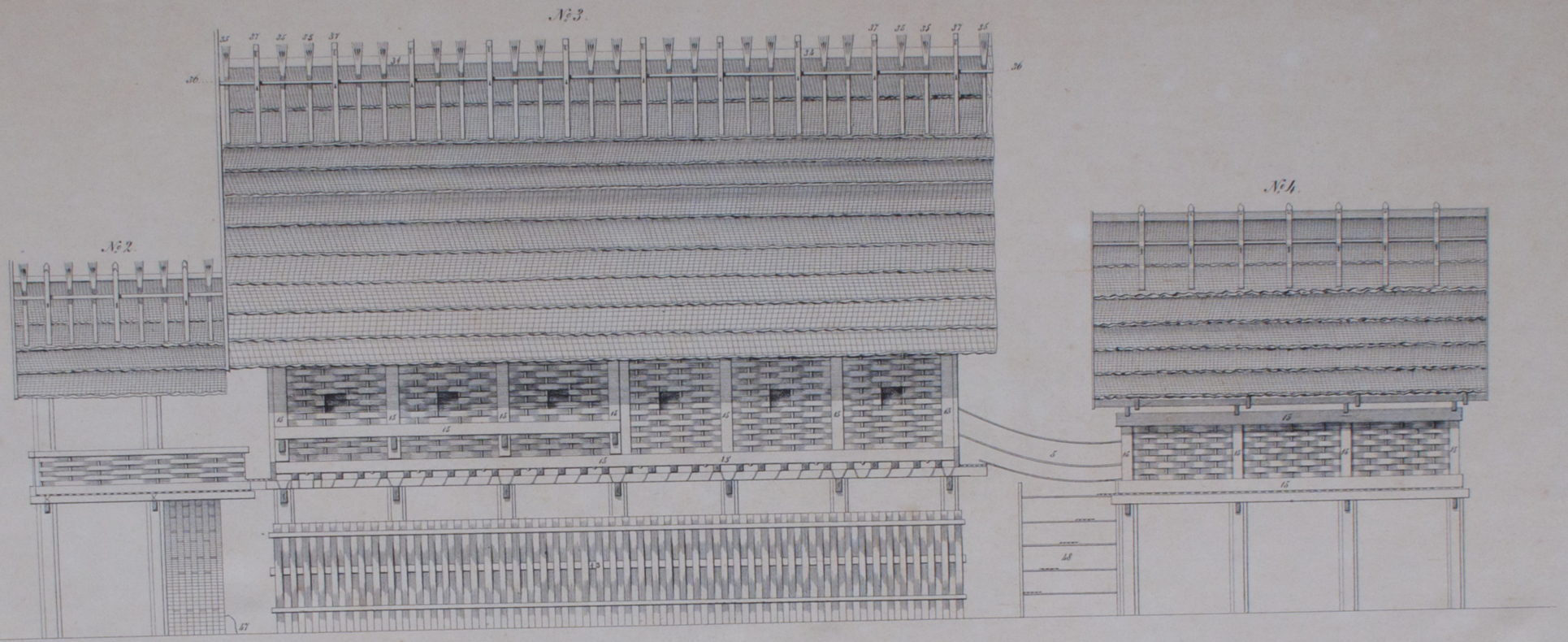
NB. Ongeveer $^1/_{18}$ van de ware grootte.

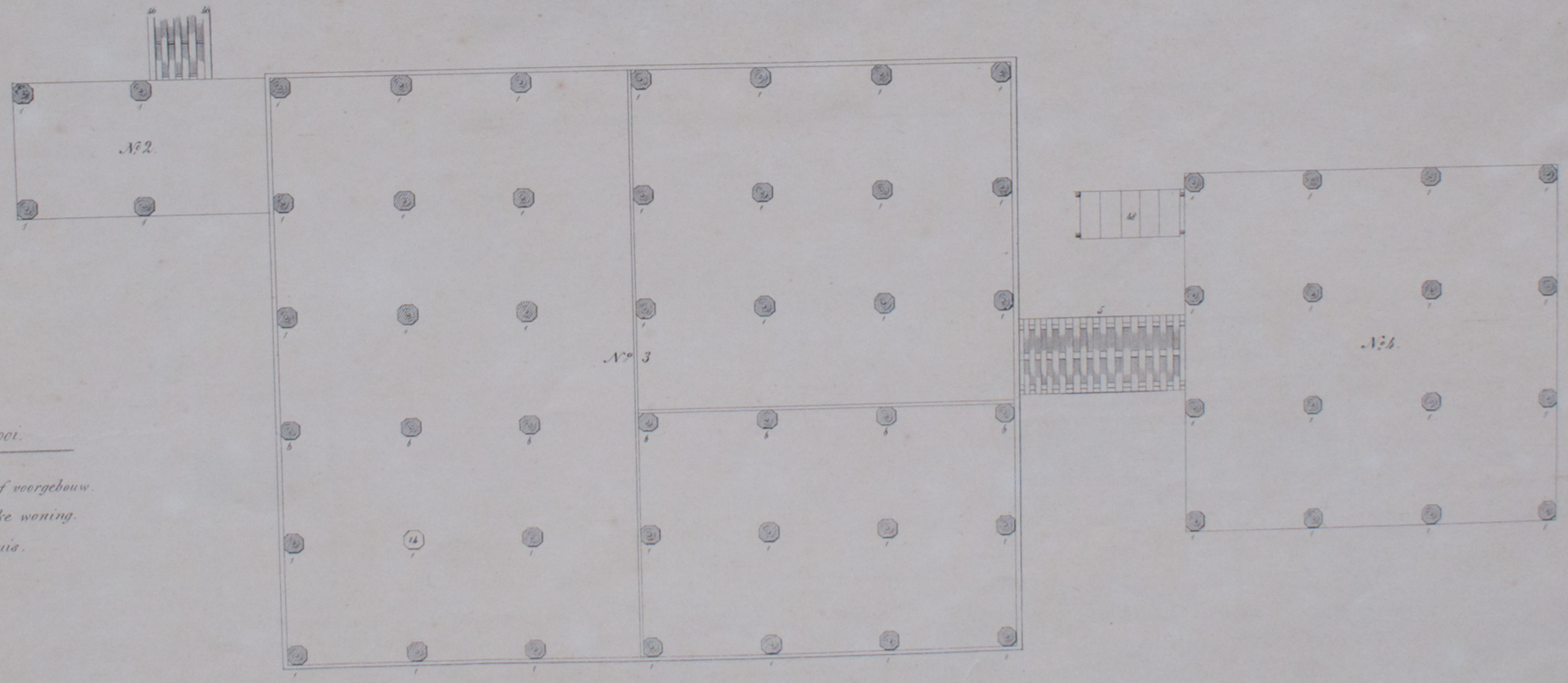
Fig. 4. Een klein vaartuigje, door de Makassaren genoemd: *birôwang̃*, met een razeil.

NB. Ongeveer $^1/_{18}$ van de ware grootte.

Pl 1.

Platte grond en standgezigt van eene vorstelijke woning op Celebes.

Renvooi.

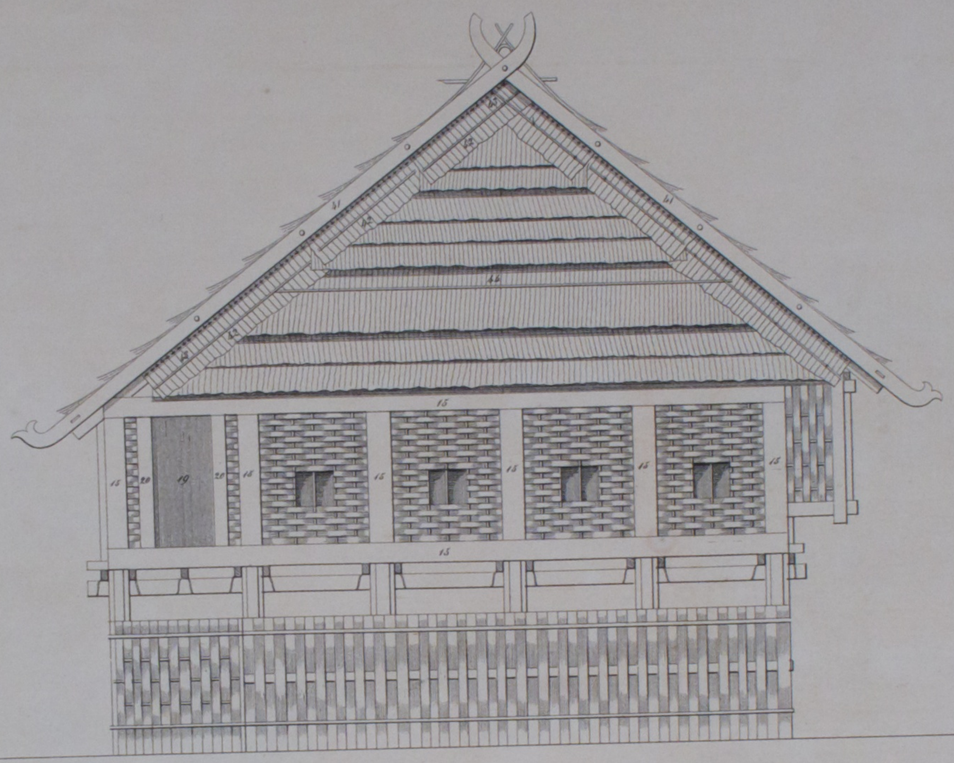
№2. ingang of voorgebouw.
№3. vorstelyke woning.
№4. slavenhuis.

Tuhr et B. Brüggemann Amsterdam.

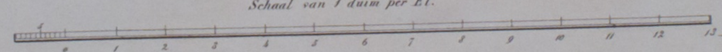
Pl 2.

Voorgevels van het vorstelijk huis, het slavenhuis en het voorgebouwtje.

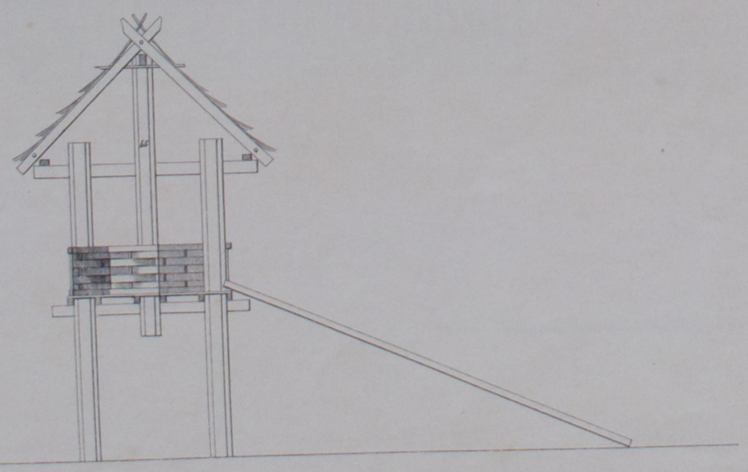
Nº 3.

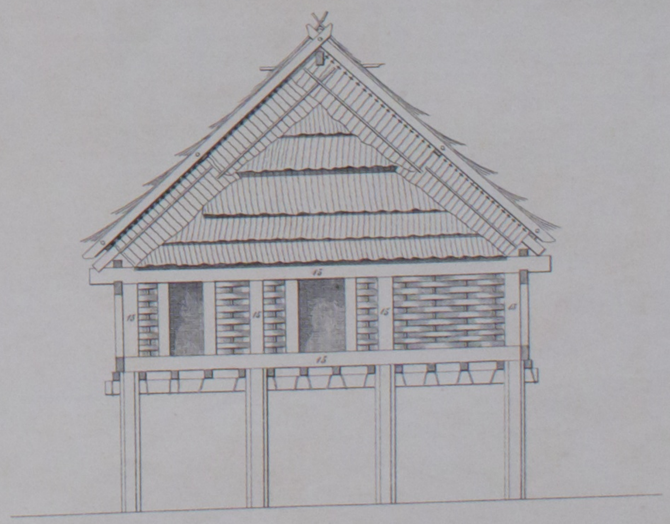
Schaal van 1 duim per El.

Nº 2.

Nº 4.

Renvooi

Nº 2. voorgebouwtje

Nº 3. vorstelijk huis

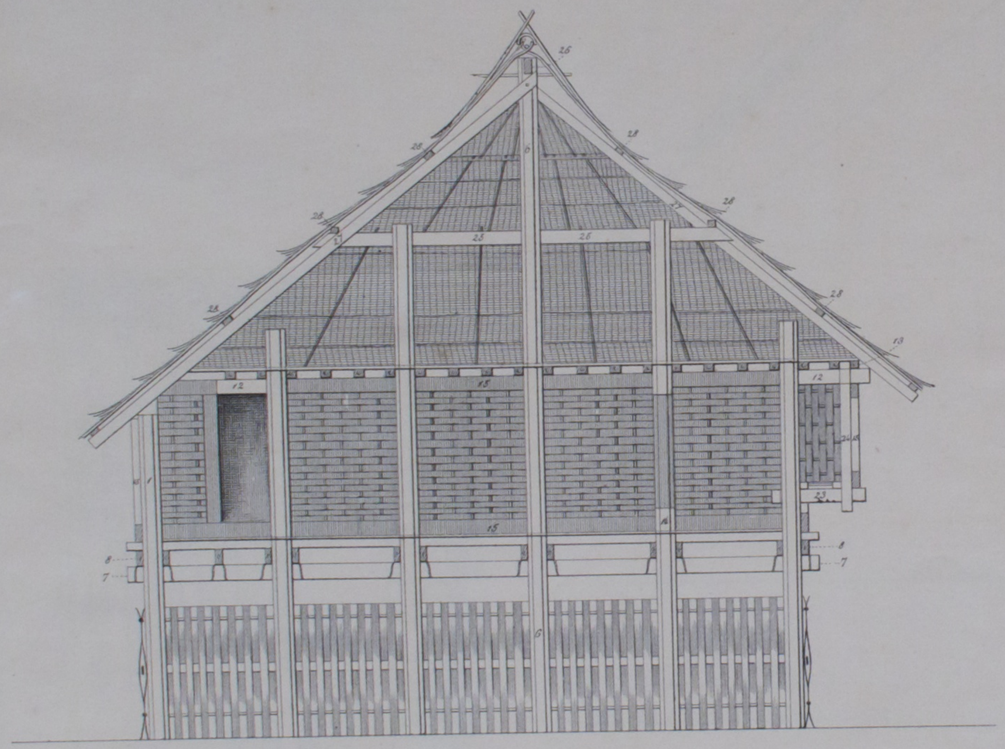
Nº 4. slavenhuis

Lith. v. H. Brüggemann Amsterdam.

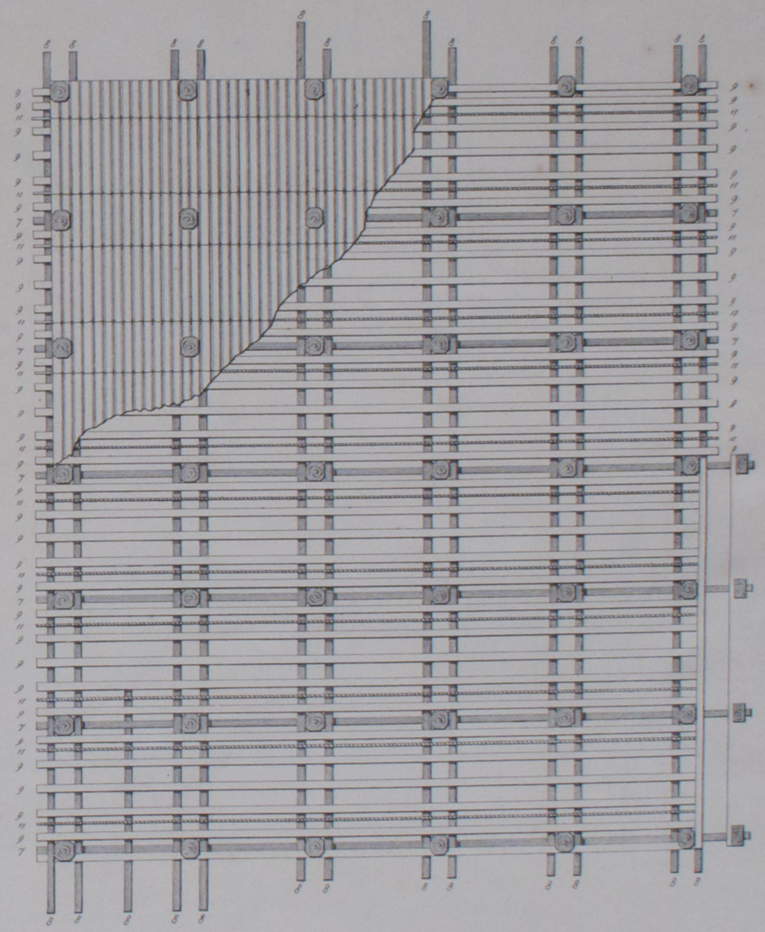
Pl 5.

Kapdconstructie van het vorstelijke huis.

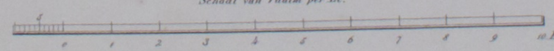
a.

b.

Schaal van 1 duim per El.

Renvooi.

a. Doorsnede over de breedte.

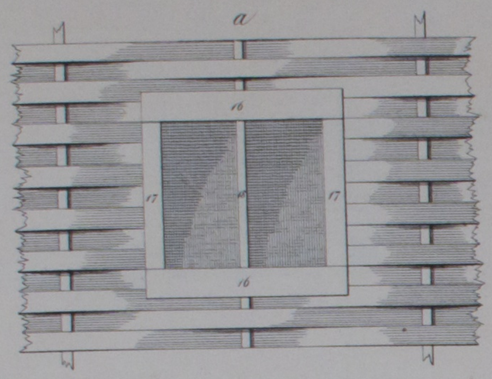
b. Verbinding der stijlen en leggers met de bamboezen vloer.

Lith. v. Th. Brüggemann Amsterdam.

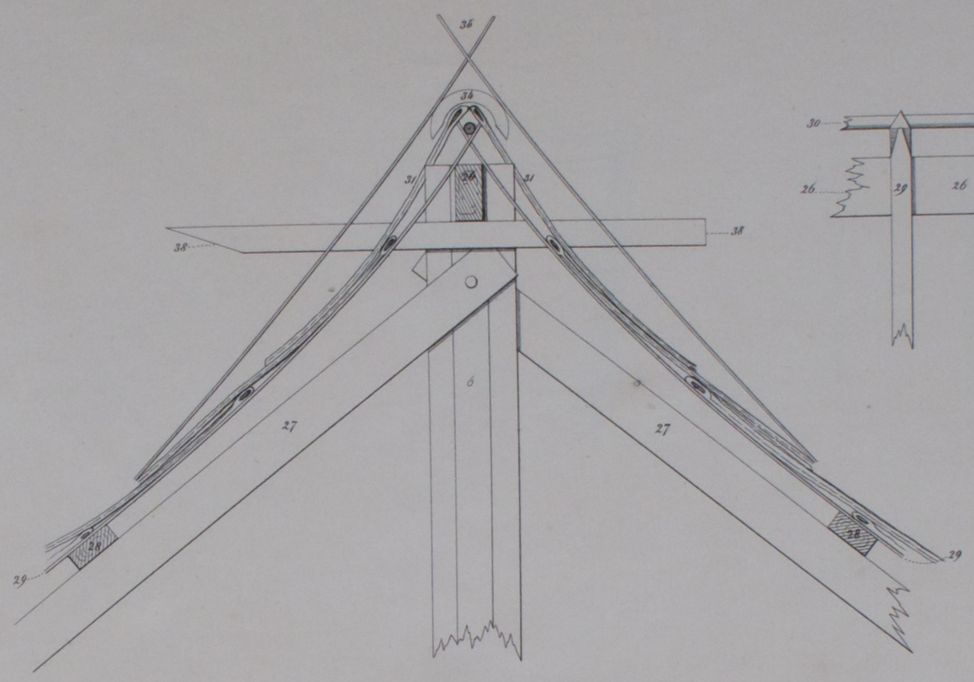
Pl. 4.

Voornaamste Details.

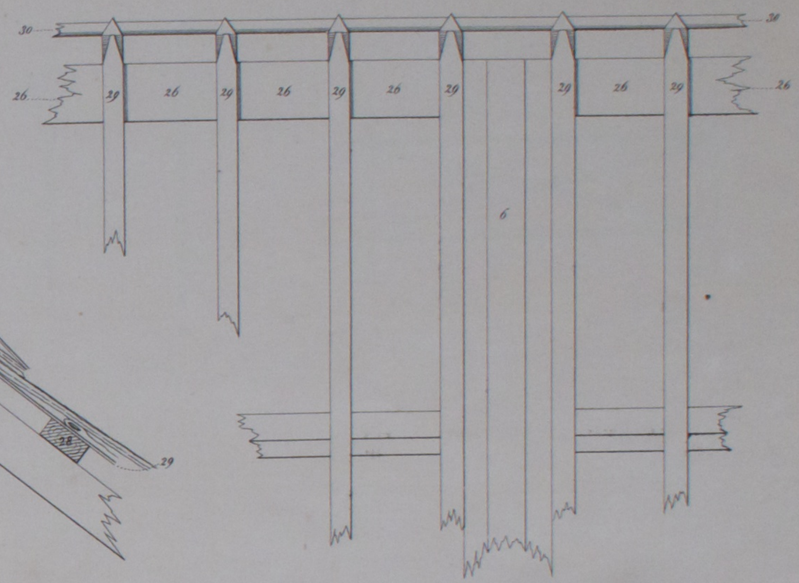
a

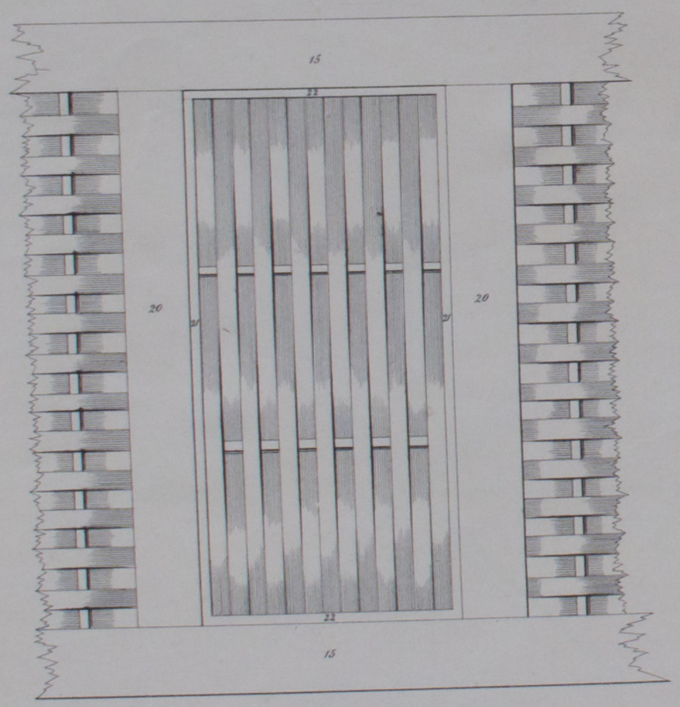
b

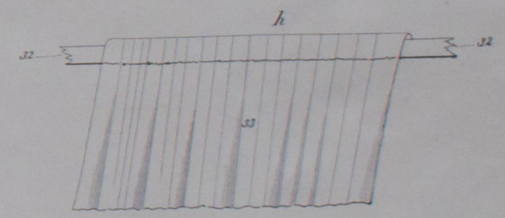
c

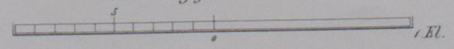
d

h

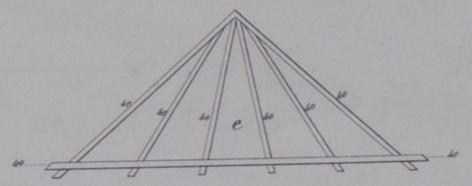

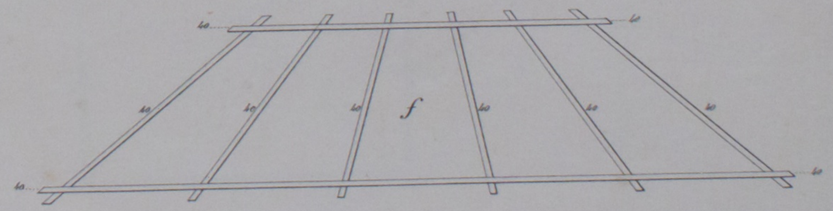
Schaal voor fig. a. b en c. d.

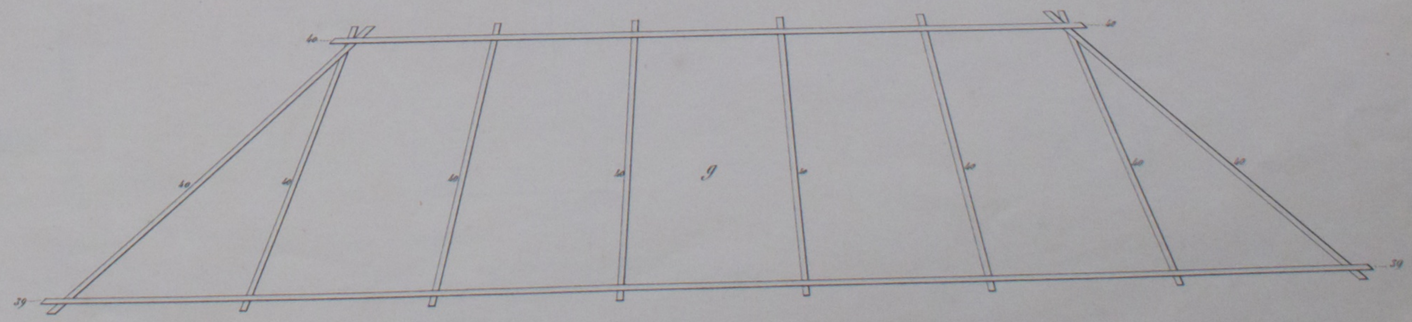

Schaal voor fig. e, f, g. en h.

Renvooi

a. gewoon lichtraam.
b. constructie der rieten bedekking.
c. verbinding der nok in de hoofdstijlen.
d. constructie eener rieten deur.
e f en g. ramen waarop het riet wordt verbonden.
h. constructie eener rietlaag.

Lith. v. Th. Bruggemann Amsterdam.

Pl. 5.

fig 1.

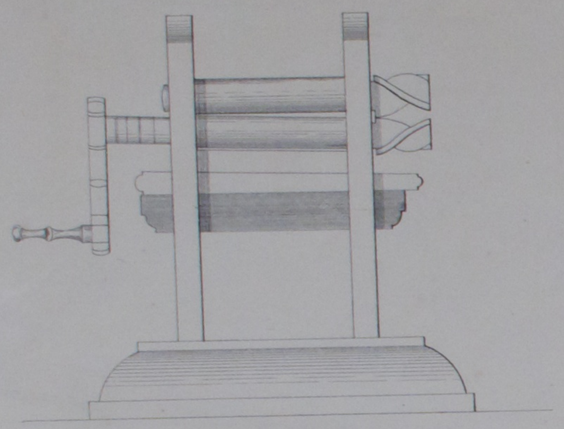

fig 2.

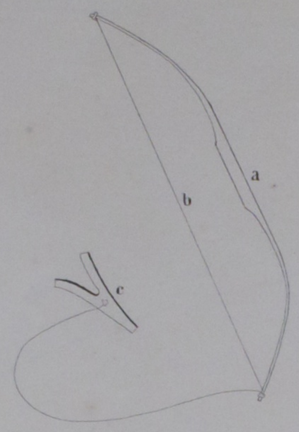

fig 3.

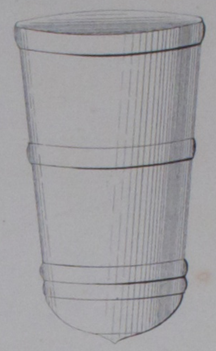

fig 4.

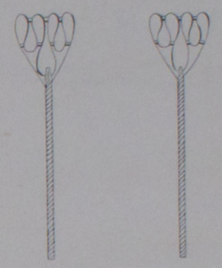

fig 5.

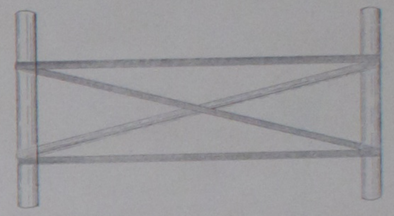

fig 6

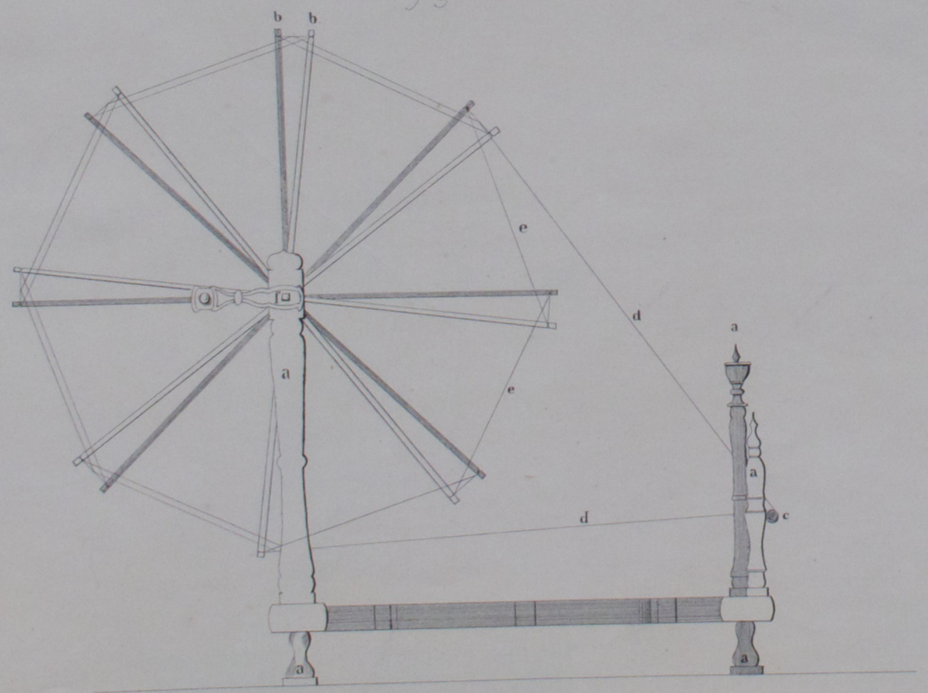

fig 7.

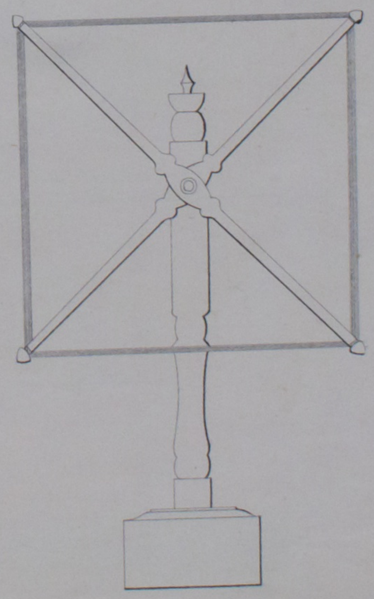
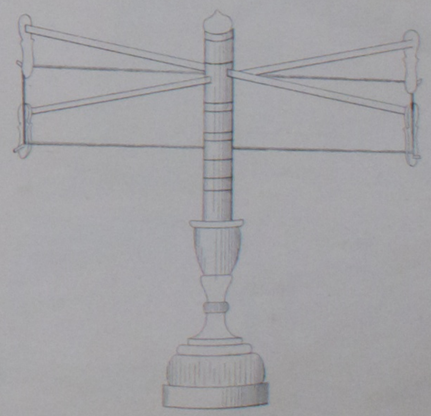
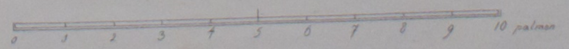

fig 8

Schaal van 10 duim op de El

Lith. v. J. H. Brüggemann Amsterdam

Pl. 6.

fig 9 (b)

fig 9 (a)

½ware grootte

fig 10

fig 6

fig 2

fig 1

fig 17

fig 3

fig 16

fig 5

fig 4

fig 7 (a)

fig 7 (b)

fig 8

(b)

fig 11

(a)

Schaal van 10 duim op de El voor fig 1.2.3.4.5.6.7 en 8

palmen 10 5 1 El

fig 13

fig 14

fig 15

fig 12

Schaal van 5 duim op de El voor fig 9. 10. 11. 12. 13. en 14

1 el

Lith. v. Th. Bruggeman Amsterdam

Pl. VI. I. a.

Fig. 4.

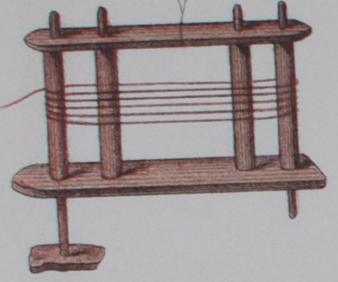

Fig. 6. ½.

Fig. 5. ½.

Fig. 3.

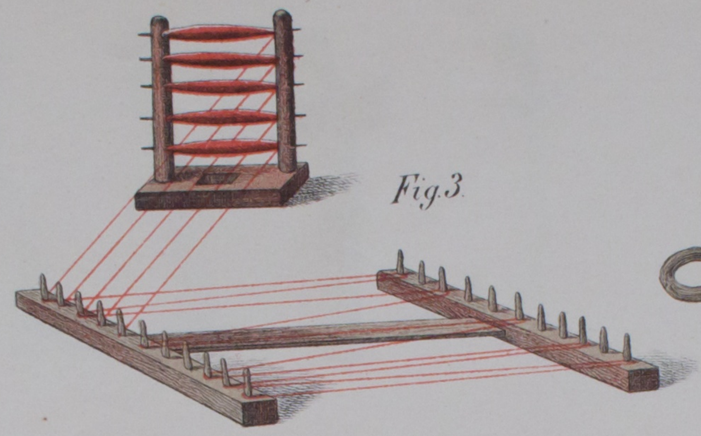

Fig. 7. ⅛

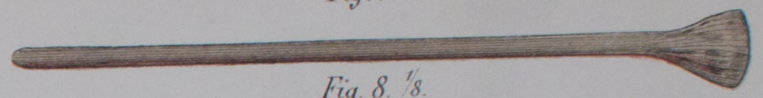

Fig. 8. ⅛.

Fig. 9. ⅛.

Fig. 10. ⅛.

Fig. 11. ⅛.

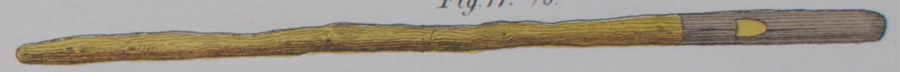

Fig. 1.

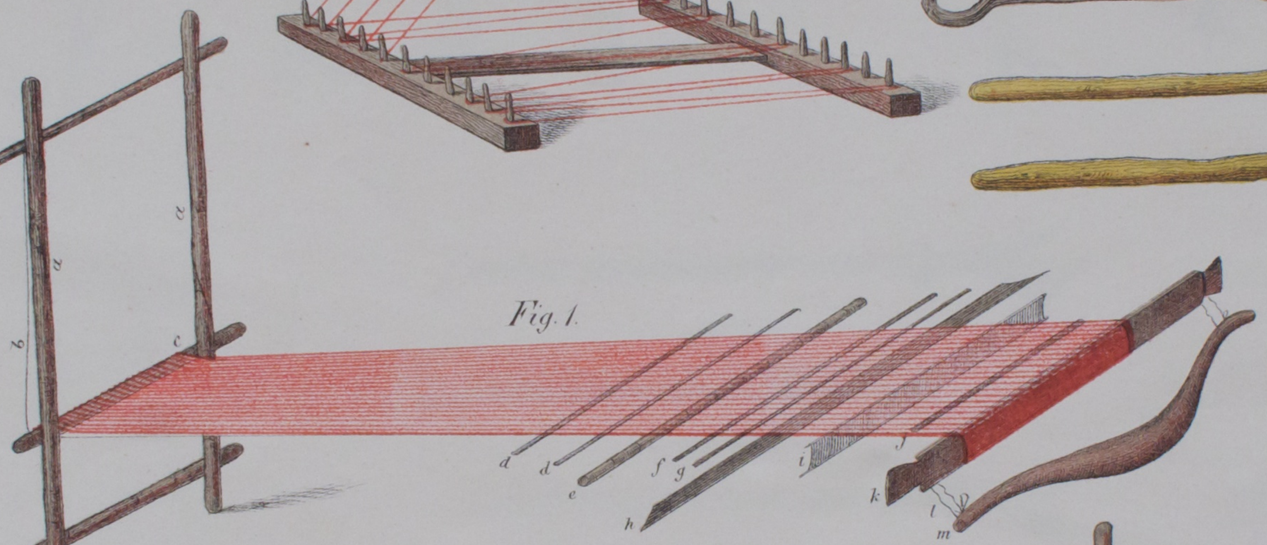

Fig. 2.

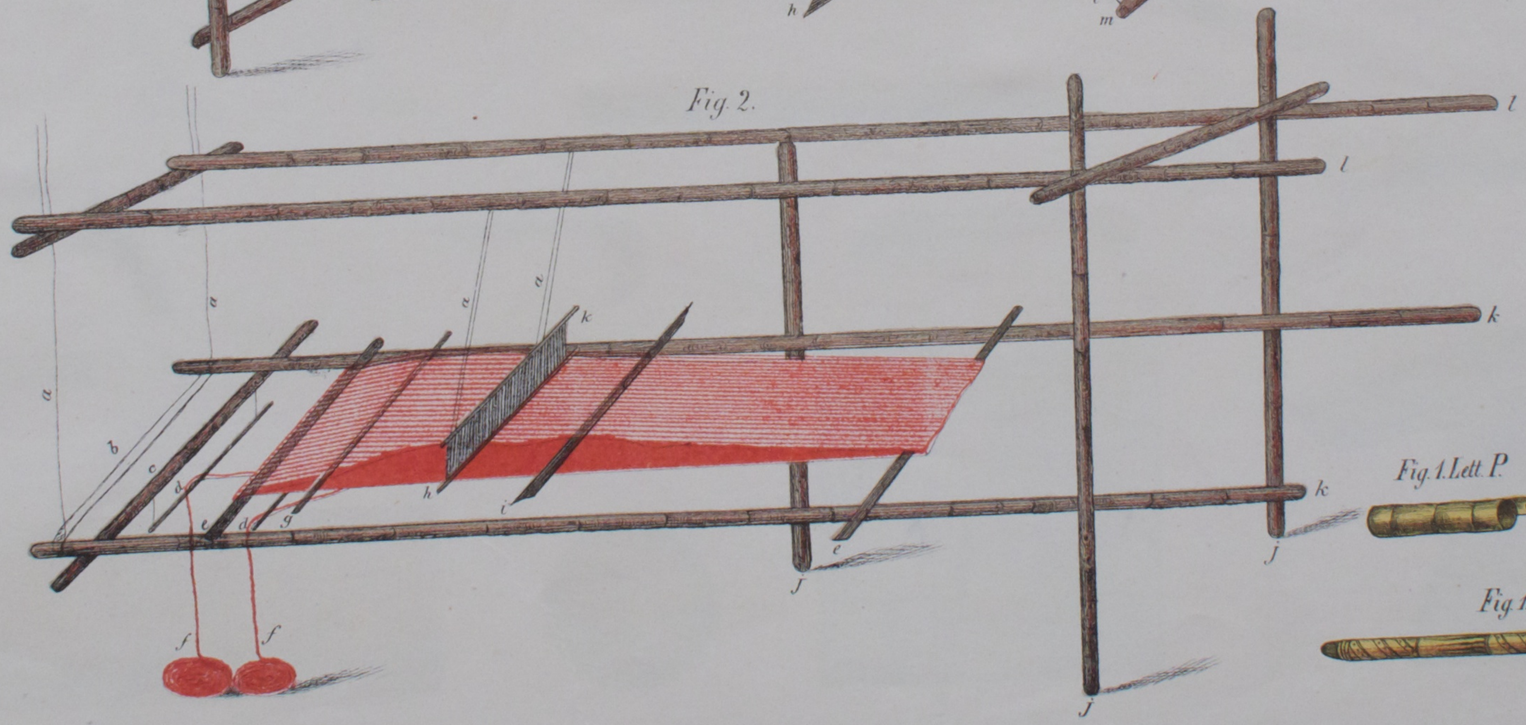

Fig. 1 Lett. K.

Fig. 1 Lett. N.

Fig. 1. Lett. O.

Fig. 1 Lett. P.

Fig. 1 Lett. R.

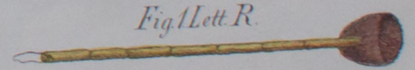

Fig. 1 Lett. S.

Fig. 1 Lett. Q.

Lith. v. Th. Brüggemann. Amsterdam

Pl. 7.

fig 1

fig 2

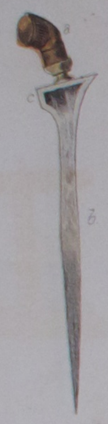

fig 3

fig 4

fig 5

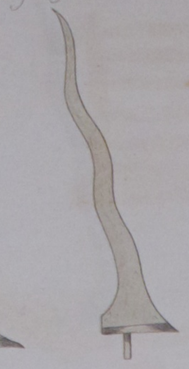

fig 6

(a)

(b)

fig 7

fig 8

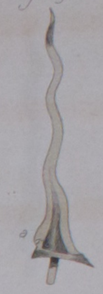

fig 9

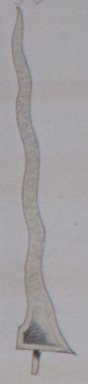

fig 10

(a)

(b)

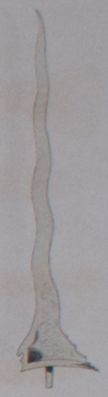

fig 11

fig 12

fig 13

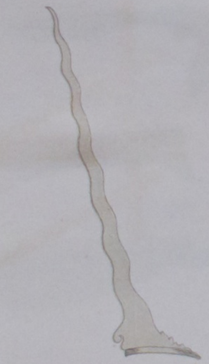

fig 14 (a)

fig 14 (b)

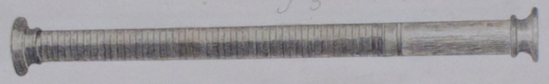

fig 15 (a)

fig 15 (b)

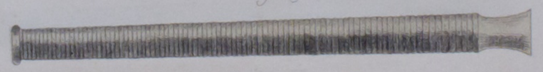

fig 16 (c)

fig 16 (a)

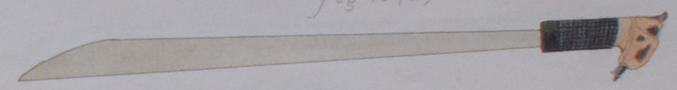

fig 16 (b)

fig 17 (a)

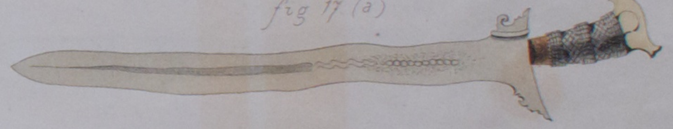

fig 17 (b)

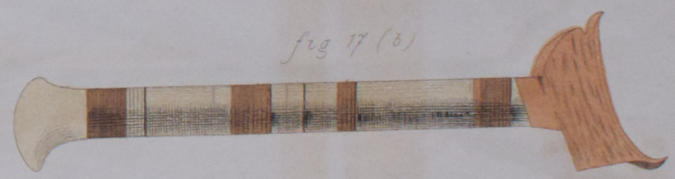

fig 18 (a)

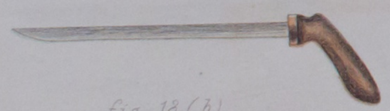

fig 18 (b)

fig 19 (a)

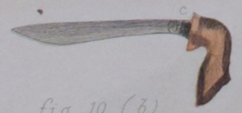

fig 19 (b)

fig 20

fig 21

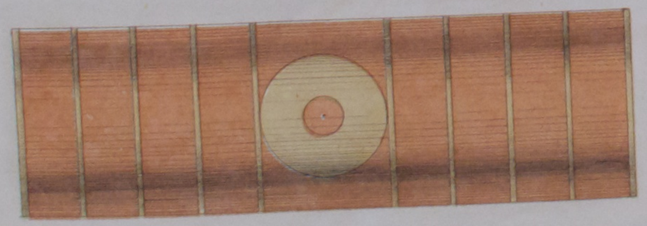

fig 22

fig 23

fig 24

fig 25

fig 26

Schaal van 20 duim per El voor fig 1.2.3 tot en met 20.

1 El

Schaal van 10 duim per El voor fig 21. 22. 23. 24. 25 en 26.

1 El

10 5 0

Lith. v. Th. Bruingeman aan Amsterdam.

Pl 7.

fig. 1.

fig. 2.

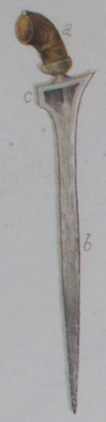

fig. 3.

fig. 4.

fig. 5.

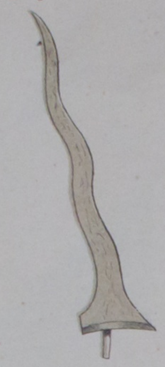

fig. 6.

(a)

(b)

fig. 7.

fig. 8.

fig. 9.

fig. 10.

(a)

(b)

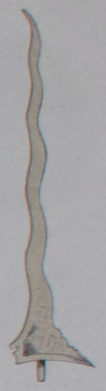

fig. 16. (c)

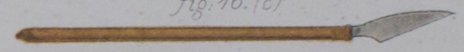

fig. 11.

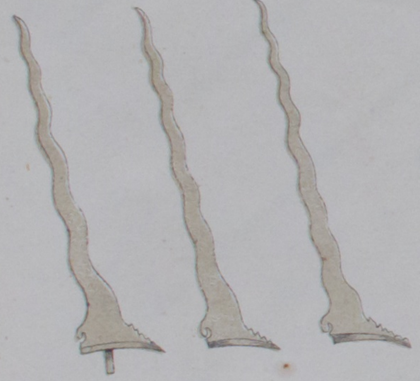

fig. 12.

fig. 13.

fig. 19. (a)

fig. 19. (b)

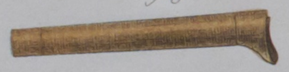

fig. 20.

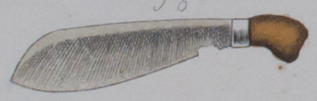

fig. 14. (a)

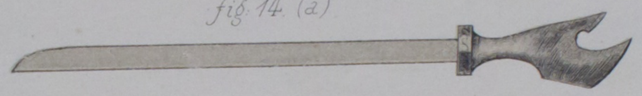

fig. 14. (b)

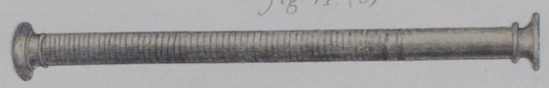

fig. 15. (a)

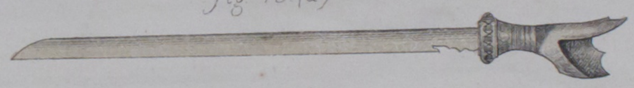

fig. 15. (b)

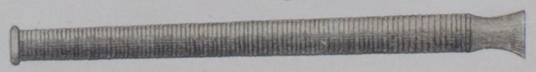

fig. 16. (a)

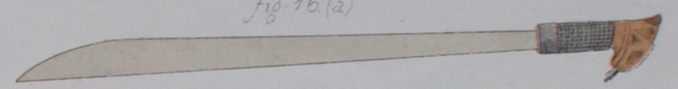

fig. 16. (b)

fig. 17. (a)

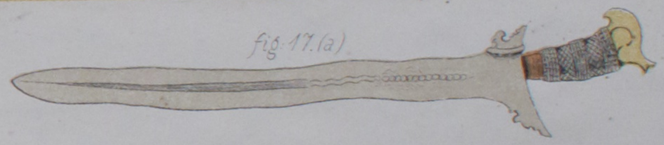

fig. 17. (b)

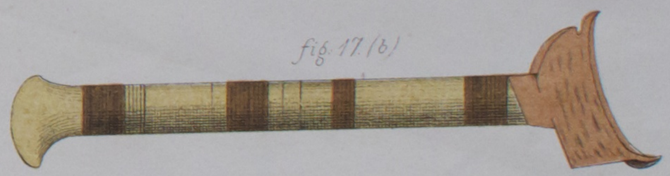

fig. 18. (a)

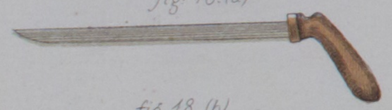

fig. 18. (b)

fig. 22.

fig. 21.

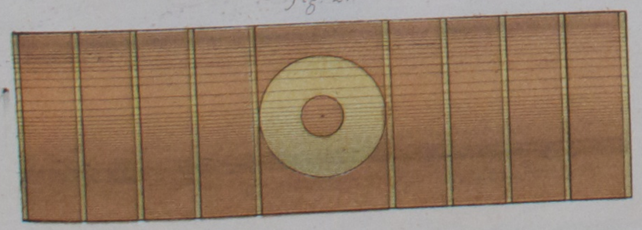

fig. 23.

fig. 25.

fig. 24.

fig. 26.

Schaal van 20 duim per El voor fig 1 2 3 tot en met 20.

1 El.

Schaal van 10 duim per El voor fig 21 22 23 24 25 en 26.

1 El.

10 5 0

Lith. v. Th. Bruggemann. Amsterdam.

Pl. 8.

fig 1 (c)

fig 1 (d)

fig 1 (a)

fig 1 (b)

fig 2

fig 17

fig 18

fig 19

fig 22

fig 20.

fig 21

fig 3

fig 23 (a)

fig 24 (b)

fig 24 (d)

fig 26.

g

fig 25 (b)

fig 4

fig 5.

fig 25

fig 6.

fig 7

fig 8.

fig 9.

fig 10.

fig 11

fig 12.

fig 13.

fig 14.

fig 15.

fig 16.

fig 29

fig 30

fig 28

fig 27

Schaal van 10 duim op de El

10 5 0 El

Lith. v. Th. Brüggemann Amsterdam

Pl. 9.

fig 1

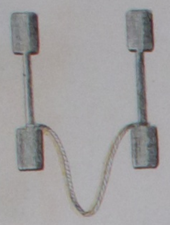

fig 2

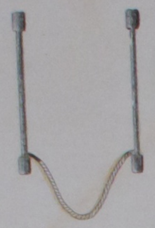

fig 3

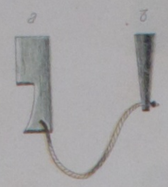

fig 4

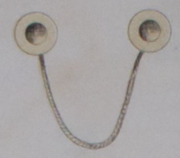

fig 5

fig 6.

fig 7

fig 8

fig 9

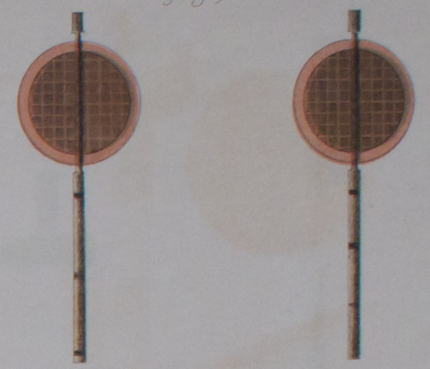

fig 10.

fig 11.

fig 12

fig 13.

fig 14

fig 15.

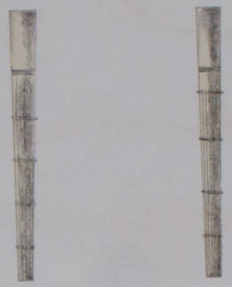

fig 17

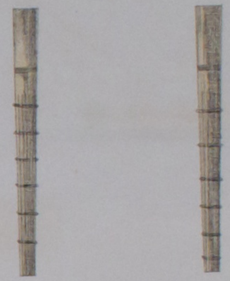

fig 18

fig 20

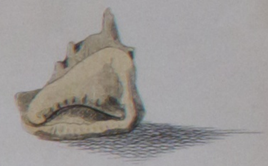

fig 21.

fig 22

fig 16.

fig 19.

fig 31

fig 32

fig 25

(1/5)

fig 24

(1/5)

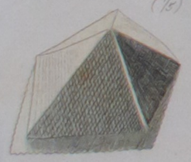

fig 26.

(1/5)

fig 27

(1/5)

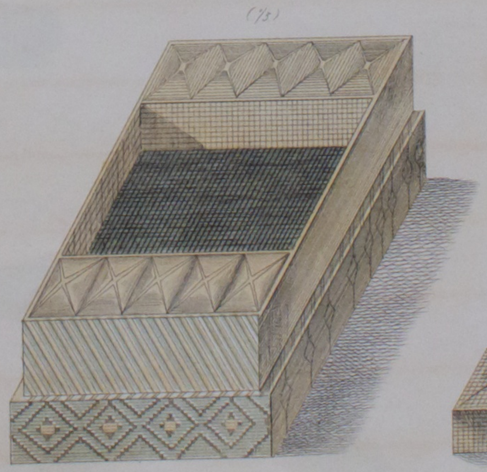

fig 30.

(1/2)

fig 28.

(1/5)

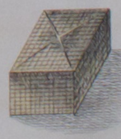
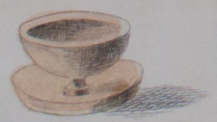

fig 29.

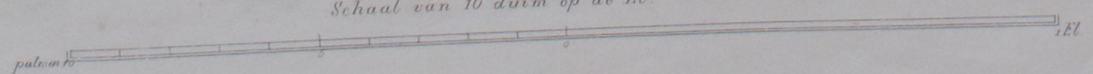
(1/2)

fig 23.

(1/5)

Schaal van 10 duim op de El.

Lith. v. Th. Brüggemann. Amsterdam.

Pl. 10.

fig 1.

fig 3.

fig 5.

fig 6.

fig 9.

fig 21 (a)

fig 16.

fig 22.

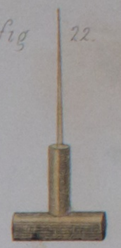

fig 23.

fig 2.

fig 4.

fig 7.

fig 8.

fig 14. (b)

fig 14 (c)

fig 14 (d)

fig 14 (e)

fig 14. (a)

fig 21 (b)

fig 15.

fig 18.

fig 24.

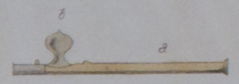

fig 24 (c)

fig 24 (d)

fig 24 (e)

fig 34.

fig 33.

fig 25.

fig 26.

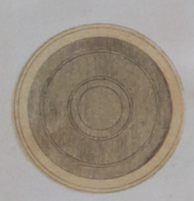

fig 27.

fig 28.

fig 29.

fig 30.

fig 31.

fig 32

fig 37.

fig 38

fig 41.

fig 39.

fig 44.

fig 47.

fig 17.

fig 19.

fig 20.

fig 13.

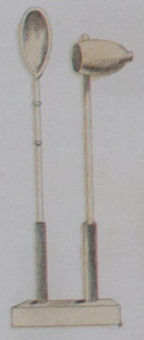

fig 36.

fig 43

fig 40.

fig 45.

fig 50.

fig 51.

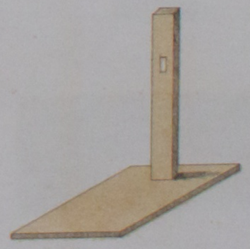

fig 48.

fig 46.

fig 49

fig 42.

Al de figuren zijn geteekend op $\frac{1}{10}$ gedeelte der ware grootte.

Pl. II.

fig 1 (a)

fig 1 (b)

fig 1 (c)

fig 1 (d)

fig 2

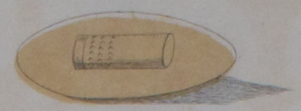

fig 3

fig 4

fig 5.

fig 6.

fig 7

fig 8.

fig 9.

fig 10.

fig 12.

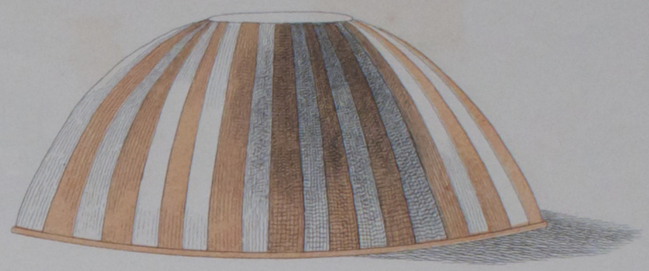

fig 13.

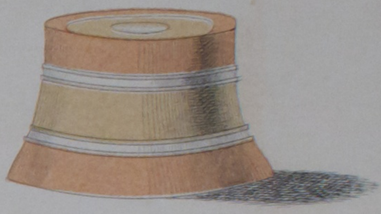

fig 33

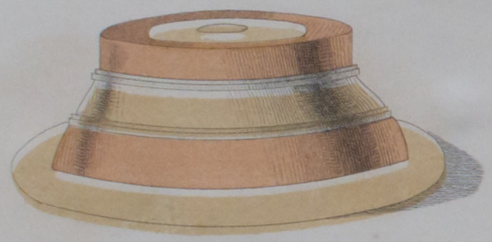

fig 15.

fig 14.

fig 16.

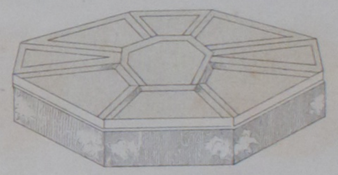

fig 20.

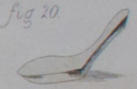

fig 21.

fig 23

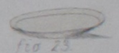

fig 18.

fig 27.

fig 28.

(1/10)

fig 22.

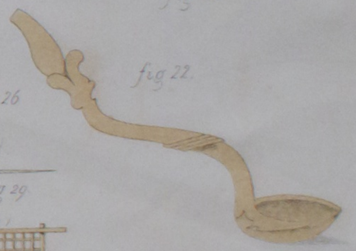

fig 17.

fig 19.

1/10

fig 24.

(1/10)

fig 25.

(1/10)

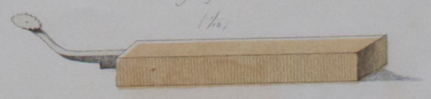

fig 26.

(1/10)

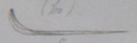

fig 35.

(1/10)

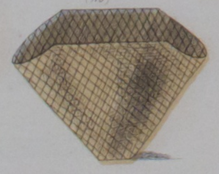

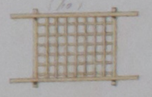
fig 30.

(1/10)
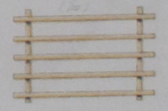

fig 29.

(1/10)

(1/10)

fig 38.

(1/10)

fig 40.

(1/10)

fig 39

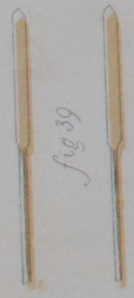

fig 41.

(1/10)

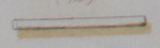

fig 36.

1/10

fig 37.

(1/10)

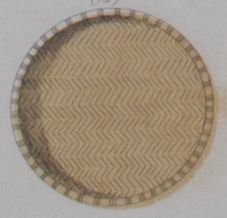

fig 32

(1/10)

fig 34.

(1/10)

fig 31.

(1/10)

fig 33.

(1/10)

fig 42.

fig 43.

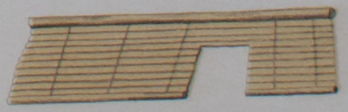

fig 44.

Schaal van 20 duim per El

0 1 2 3 4 5 Ellen

Lith.e Th. Bringemann Amsterdam.

PL 12.

fig 1. (1/25)

fig 2. (1/25)

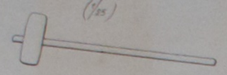

fig 3. (1/20)

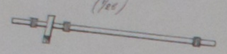

fig 4. (1/25)

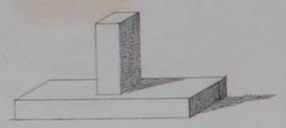

fig 5. (1/25)

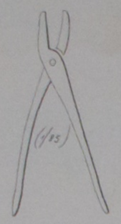
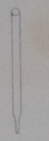

fig 6. (1/25)

fig 7. (1/25)

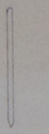

fig 8. (1/25)

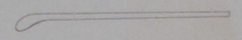

fig 9. (1/10)

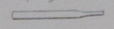

fig 10. (1/25)

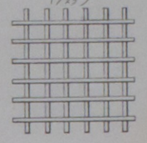

fig 11. (1/10)

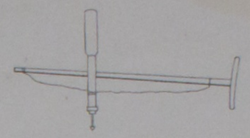

fig 12. (1/10)

fig 13. (1/10)

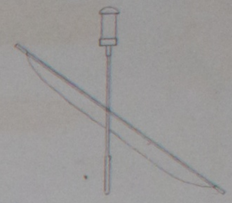

fig 14. (1/10)

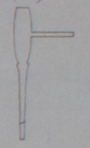

fig 15. (1/10)

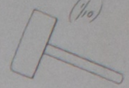

fig 16. (1/10)

fig 17. (1/10)

fig 18. (1/10)

fig 19. (1/10)

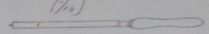

fig 20.

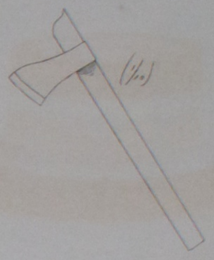

fig 21.

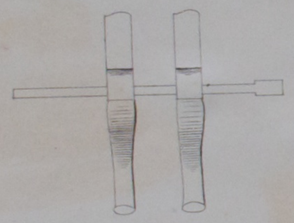

fig 22. (1/10)

fig 23. (1/10)

fig 24. (1/10)

fig 25. (1/10)

fig 26. (1/10)

fig 27. (1/10)

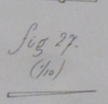

fig 28. (1/10)

fig 29. (1/10)

fig 30. (1/10)

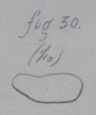

fig 31. (a)

fig 31. (b) (1/10)

fig 31. (c). (1/10)

fig 31. (d) (1/10)

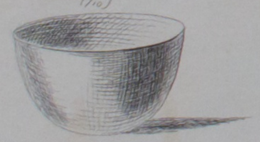

fig 31. (e) (1/10)

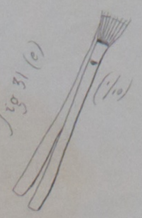

fig 32. (1/25)

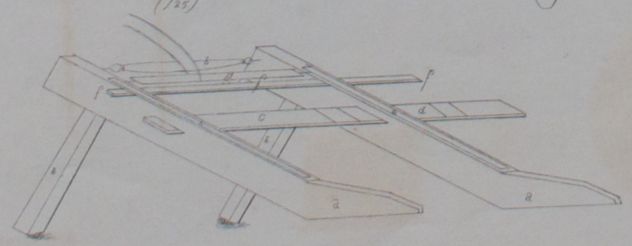

fig 33. (1/25)

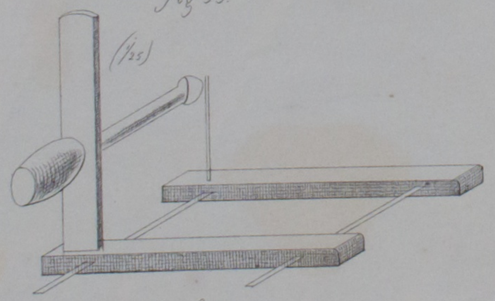

fig 34. (1/25)

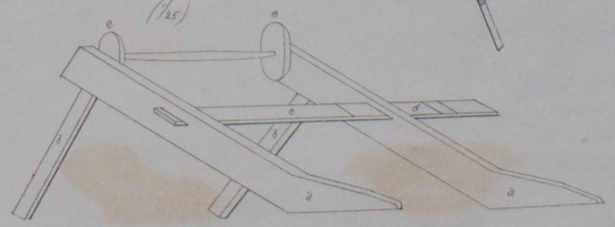

fig 35. (1/10)

fig 36. (1/10)

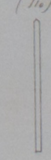

fig 37.

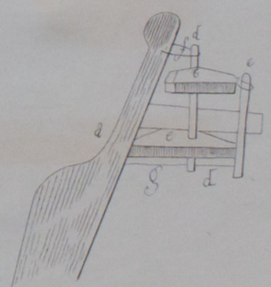

fig 38.

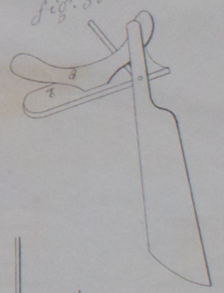

fig 39.

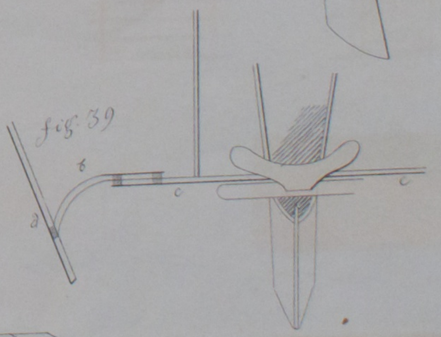

fig 40.

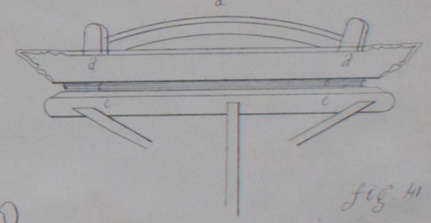

fig 41.

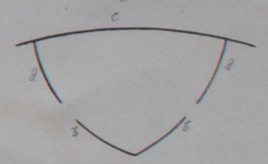
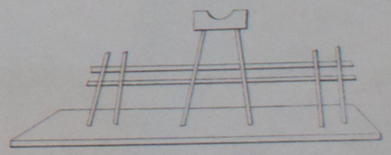

fig 42.

Lith v. Th. Brüggemann Amsterdam.

Pl. 13.

fig 1 (1/100)

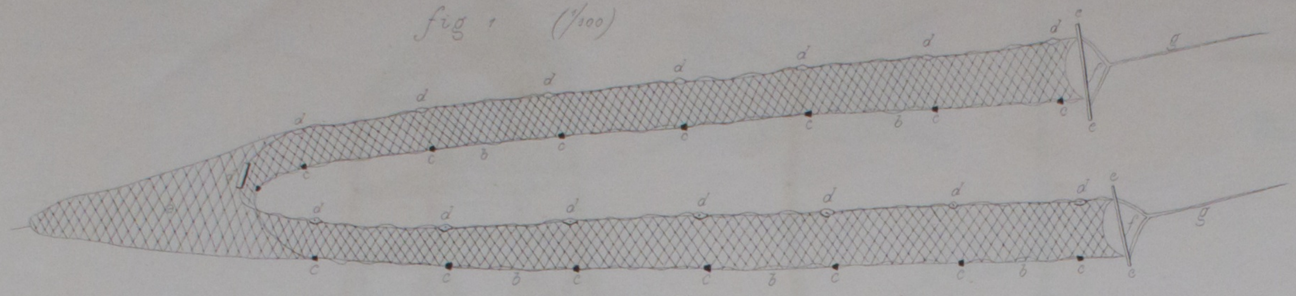

fig 2 (1/100)

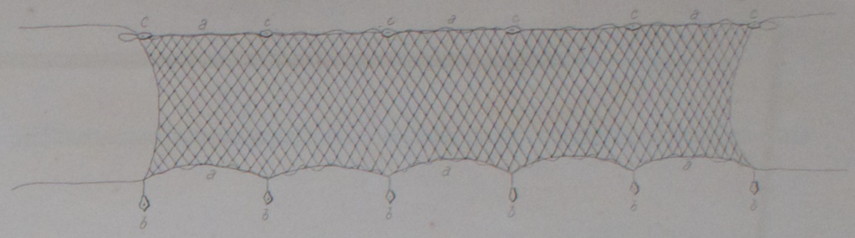

fig 3.

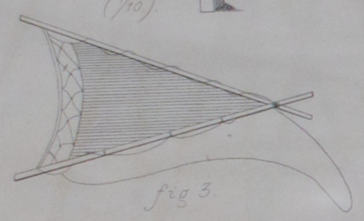

fig 4 (1/100)

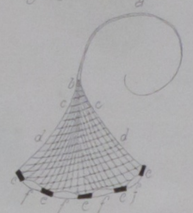

fig 5 (1/100)

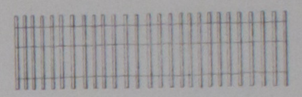

fig 6 (1/10)

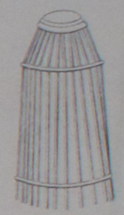

fig 7 (1/10)

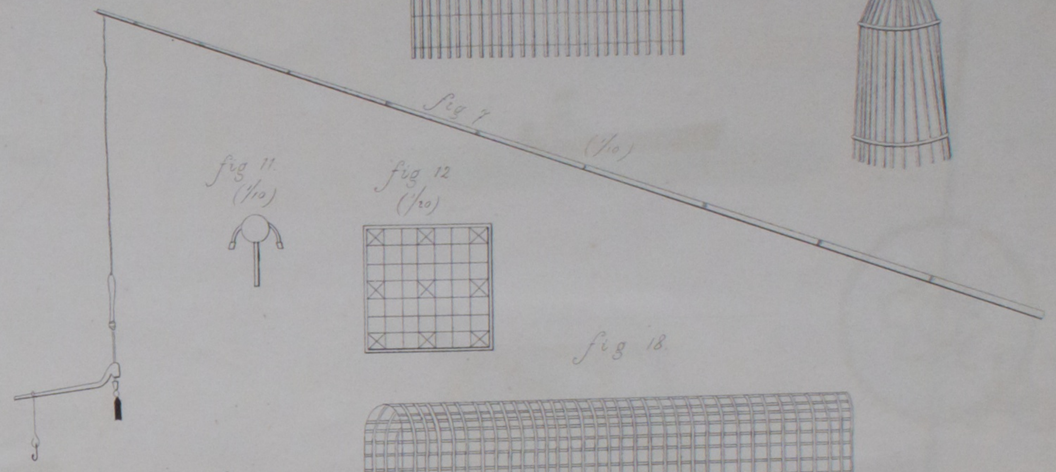

fig 8 (1/10)

fig 9 (1/10)

fig 10 (1/10)

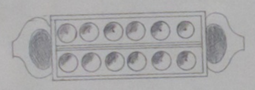

fig 11 (1/10)

fig 12 (1/10)

fig 13 (1/10)

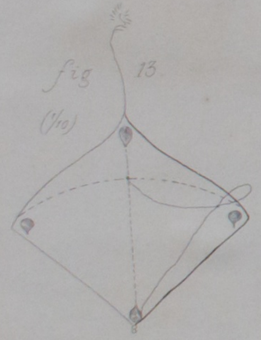

fig 14.

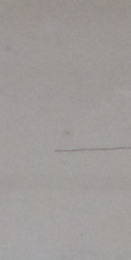

fig 15 (1/10)

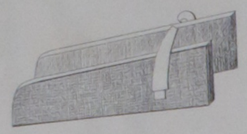

fig 16 (1/40)

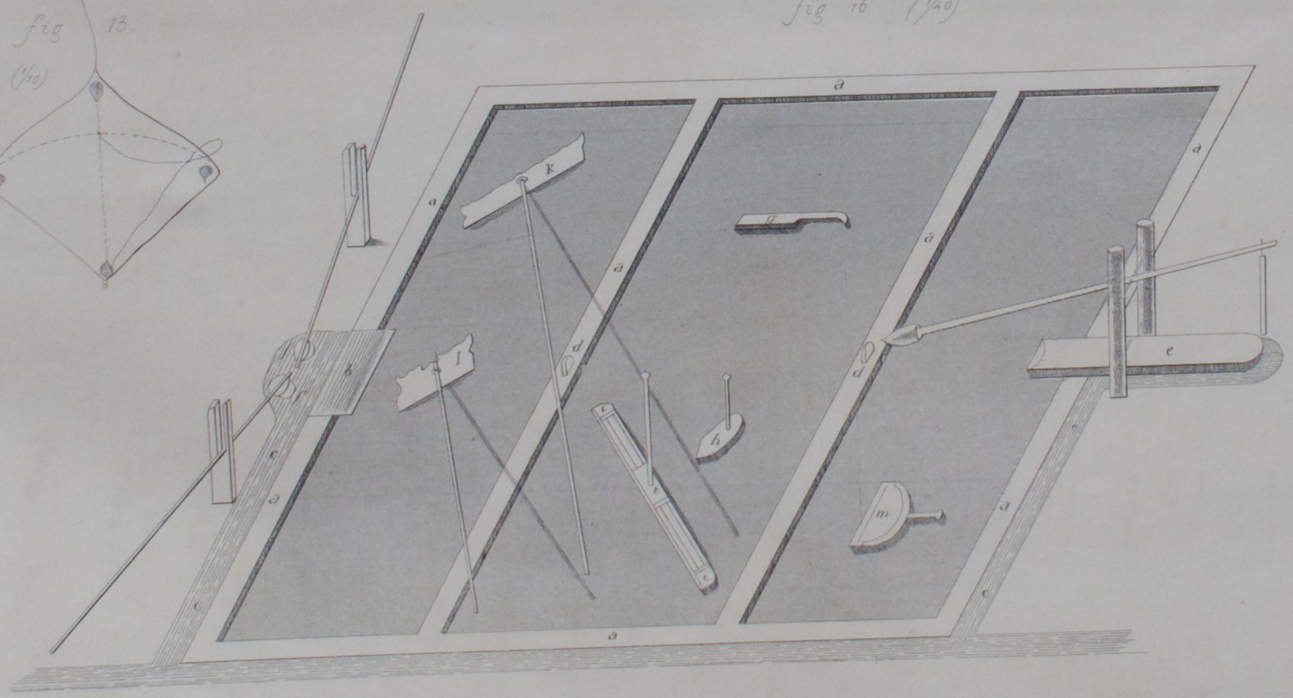

fig 17

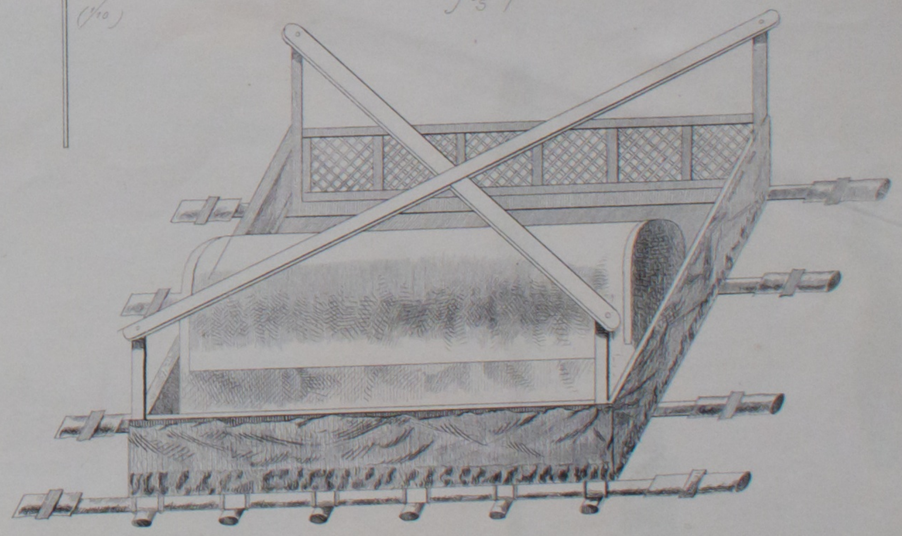
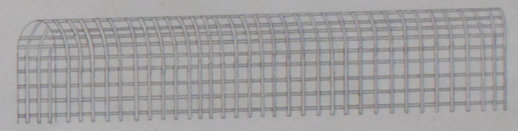

fig 18.

Schaal van 4 duim per El.

Lith. v. Th. Brüggemann Amsterdam

Pl. XIII. l. a.

Fig. 2.
op c. 1/50.

Fig. 4. 1/20

Fig. 3. 1/20.

Fig. 10. 1/12.

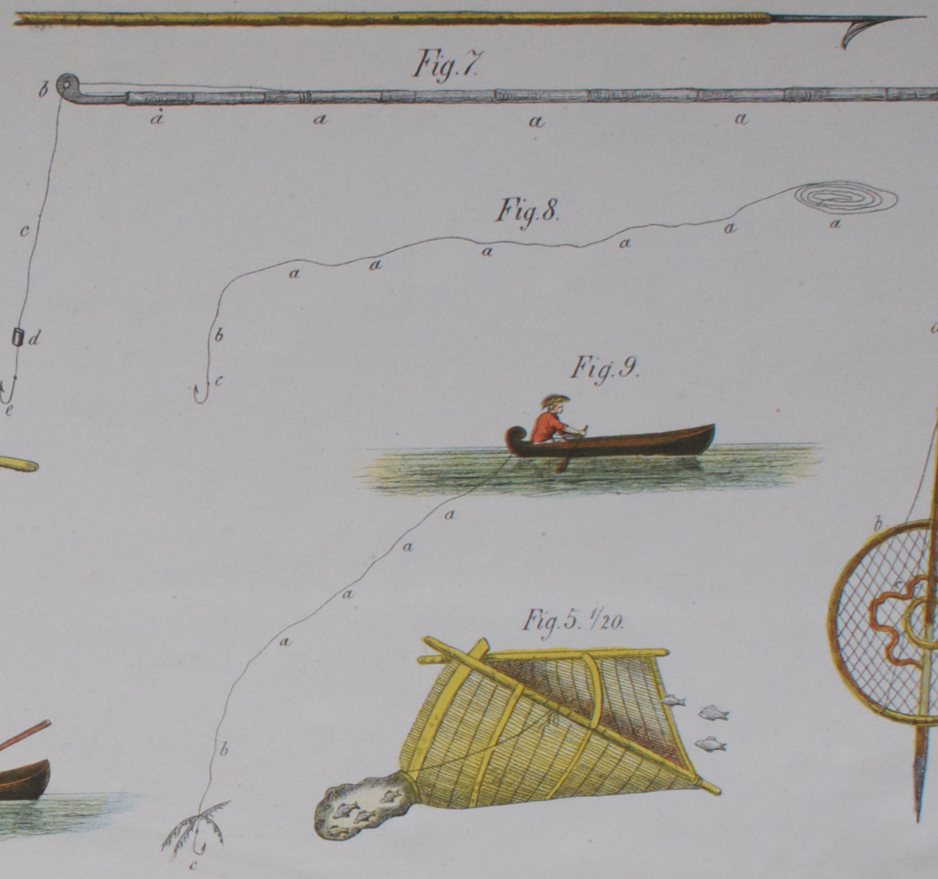

Fig. 7.

Fig. 8.

Fig. 9.

Fig. 5. 1/20.

Fig. 6. 1/25.

Fig. 1.

Fig. 12. 1/20.

Fig. 11. 1/10.

Fig. 13. 1/10.

Lith. v. Th. Brüggemann. Amsterdam.

Pl. 14.

fig 1

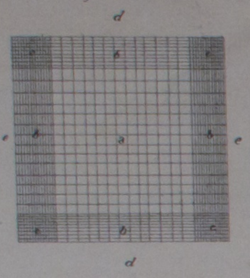

fig 2.

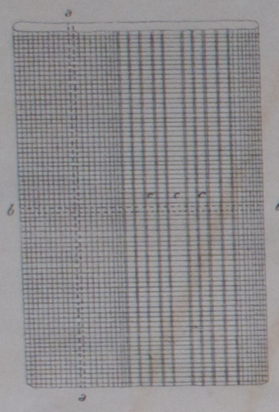

fig 3.

fig 4

fig 5

fig 6.

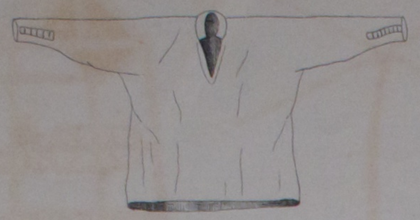

fig 7

fig 8.

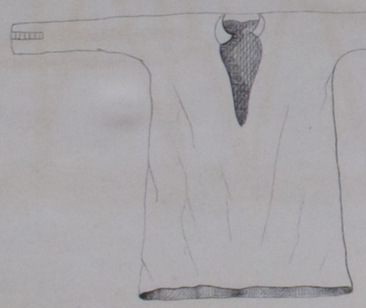

fig 9

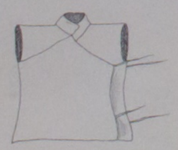

fig 10.

fig 33.

fig 11

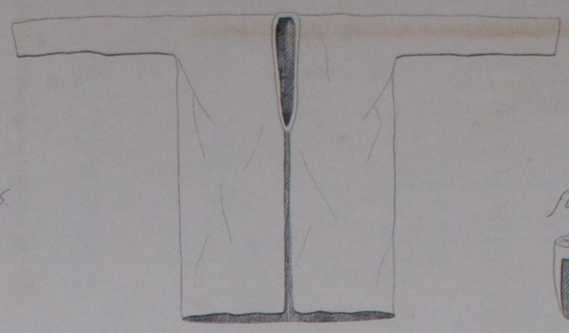

fig 26.

fig 23

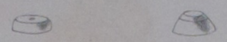

fig 28.

fig 12

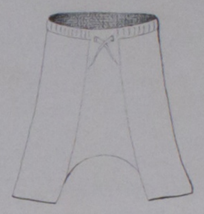

fig 29.

fig 13

fig 30.

fig 31

fig 32

fig 27.

fig 14

fig 25

fig 20.

fig 17

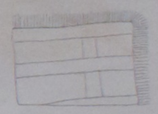

fig 16.

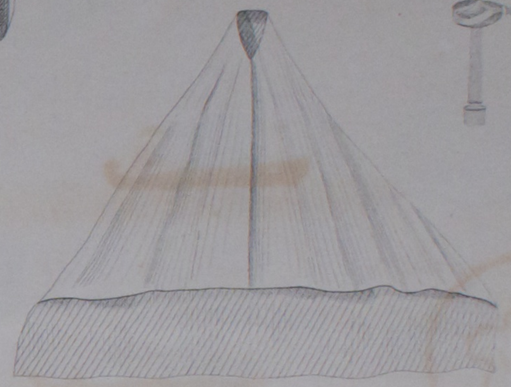

fig 18.

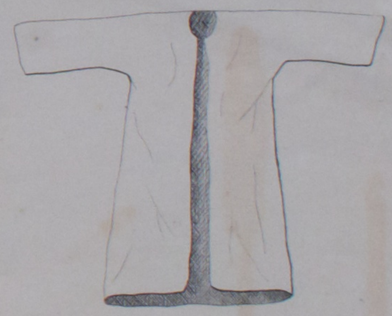

fig 34

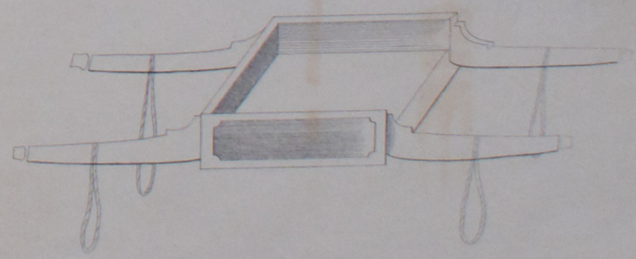

fig 22

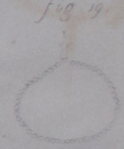
fig 21

fig 24

fig 19.

All de figuren zyn op 1/20 der ware grootte

Lith. v. J. Th. Bruggen am Amsterdam.

Pl. 15.

fig 1

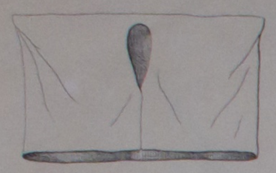

fig 2

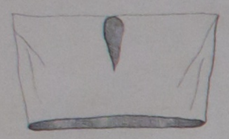

fig 3

fig 4.

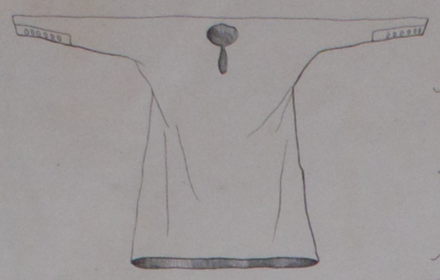

fig 5.

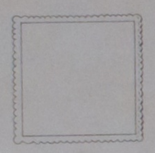

fig 6

fig 7.

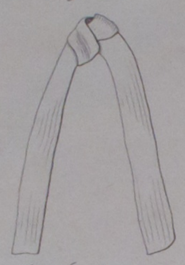

fig 8

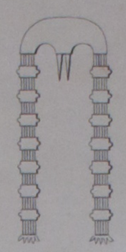

fig 9.

fig 10.

fig 11.

fig 12.

fig 13.

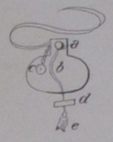

fig 14 (a)

fig 14 (b)

fig 14 (c)

fig 15

fig 16

fig 17 (a)

fig 17 (b)

fig 18

fig 19

fig 20

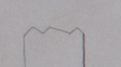

fig 21

fig 22

fig 23

fig 24

fig 25

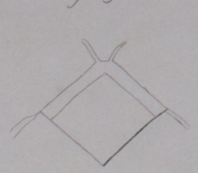

fig 26.

fig 27

fig 28

fig 29

fig 30.

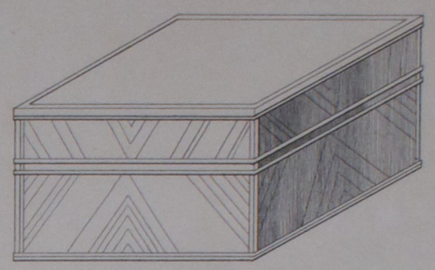

fig 31

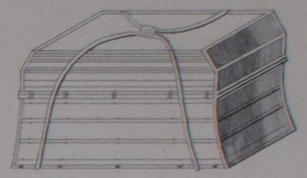

fig 32

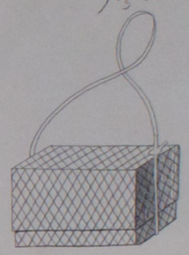

fig 33.

fig 34

fig 35

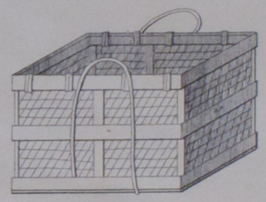

fig 36

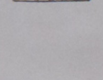

fig 37

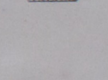

fig 38

fig 39

fig 40.

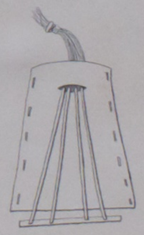

fig 41

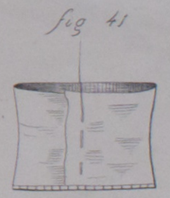

fig 42

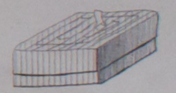

fig 43

fig 44

fig 45

fig 46

fig 47

fig 48.

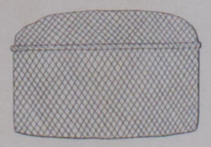

fig 49

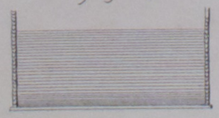

fig 50

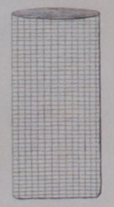

fig 51

fig 52

fig 53

fig 54

fig 55

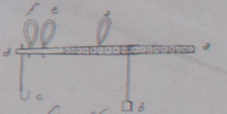
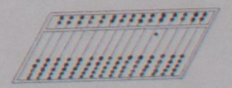

fig 56

fig 57

Al de figuren zijn op 1/10 der ware grootte

uitgenomen fig 17 zijnde deze 3/5 gedeelte der ware grootte

Lith. v. J. H. Bruggemann Amsterdam.

Pl. 16

fig. 1

fig. 2

fig. 3

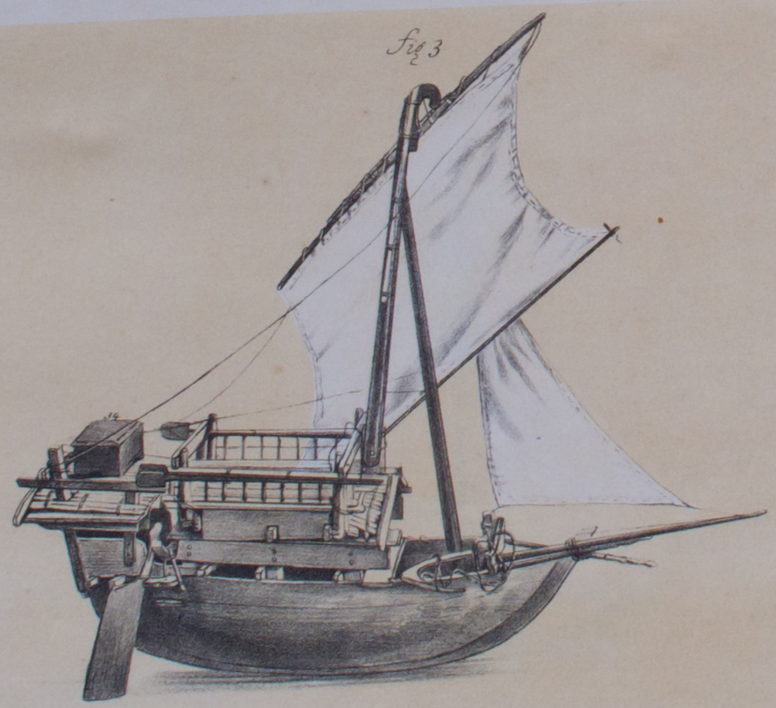

fig. 4

Lith. v. Th. Brüggemann Amsterdam.

Pl. 17.

fig. 1

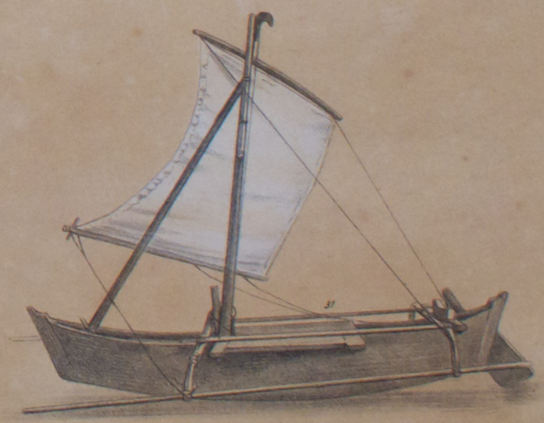
fig. 2.

fig. 3

fig. 4.

Lith. v. Th. Bruggemann Amsterdam.